

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКСУБАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢА ИБРАЙ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

№ 73

02.10.2018 ел

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районы
«Яңа Ибрай авыл җирлеге»
Муниципаль берәмлекнең Уставы турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы, «җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2007 елның 15 июндәге 100-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы нигезендә» Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында "28.07.2004 №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл җирлеге уставын Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл җирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Яңа Ибрай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын 1 нче кушымтага ярашлы кабул итәргә.

2. 9 нчы Пункт, 1 нче кушымтаның 5 нче маддәсенә 14 нче пункты 01.01.2019 елдан үз көченә керә.

3. Үз көчен югалткан дип тану:

- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы «Яңа Ибрай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы турында " 2010 елның 31 августындагы 10 номерлы карары

- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карар № 10, 17.08.2012 ел

- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында 2014 елның 23 апрелдәге 6а номерлы карар

- 2015 елның 6 мартындагы 8 номерлы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карар

- 2015 елның 21 декабрендәге 12 номерлы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карар

- Республика Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карар № 35, 19.01.2017 ел

4. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Яңа Ибрай авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә өлеге уставын федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен Юстиция органына жиберергә.

5. Өлеге карарны Яңа Ибрай авыл җирлегенә мәгълүмати стендларында бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә), шулай ук Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Аксубай муниципаль районының мәгълүмати сайтында (<http://aksubayevov.tatarstan.ru>) Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә.

6. Өлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Аксубай муниципаль районы
Яңа Ибрай авыл җирлеге башлыгы
Совет рәисе

Ф. Х. Кәбиров

Яна Ибрай авыл жирлеге
Совет карары белән кабул ителде
02.10.2018 ел № 73

Яна Ибрай авыл жирлеге
Совет Рәисе _____ Ф.Х.Кәбиров

УСТАВЫ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКСУБАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
»ЯҢА ИБРАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ"
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ

I бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 нче маддә. «Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Яңа Ибрай авыл җирлеген» муниципаль берәмлегенә исеме һәм хокукый статусы

1. «Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Яңа Ибрай авыл җирлеген» муниципаль берәмлегенә авыл җирлегенә статусы бирелгән.
2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл җирлеген (алга таба текст буенча торак пункт).
3. «Яңа Ибрай авыл җирлеген» муниципаль берәмлегенә Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы составына керә.

2 нче маддә. Торак пунктның территорияль төзелеше

1. Торак пункт территориясенең составына керә: яңа Ибрайкино авылы.
2. Торак пунктның административ үзәген – Яңа Ибрайкино авылы.
3. Торак пункт чикләрен «Аксубай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләрен чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 19-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.
4. Торак пункт территориясенең составына милек формасына һәм максатчан билгеләнешенә карамастан җирләр керә.
5. Торак пункт чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы Законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

3 нче маддә. Гражданның җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Җирле үзидарә Россия Федерациясенең гражданны тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формаларында катнашу, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлап куелган һәм башка җирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.
2. Гражданны җирле үзидарәне турыдан-туры да, үз вәкилләрен аша да, жөнәсенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, милек һәм вазифа хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына карамастан, тигез хокукларга ия.
- Торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче чит ил гражданны җирле үзидарә гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара килешүләренә һәм федераль законнарда ярашлы хокукларга ия.
3. Нәркем җирле үзидарә органнарына һәм вазифаи затларга турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүмат алырга хокуклы.
4. Гражданны җирле үзидарә органнарына сайларга һәм сайланарга хокуклы.
5. Россия Федерациясенең дәүләт телен белгән гражданны муниципаль хезмәтне үтү өчен тигез шартларга һәм аның үтү өчен тигез шартларга ия, аның жөнәсенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазифаи хәленә, яшәү урынына, дингә, ышануларга, иҗтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга карамастан.
6. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары нәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында гражданның башка тулы һәм ышанычлы мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.
7. Җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка даими рәвештә торак пунктны һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләрен, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эшен, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтерен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында хәбәр итәләр.
8. Гражданны, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләрен бозылган дип санасалар, җирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) судта бәхәсләшәргә хокуклы.

4 нче маддә. Җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына җирлек Советы, җирлек башлыгы, җирлекнең башкарма комитеты, җирлекнең Ревизия комиссиясе, уставка ярашлы рәвештә төзелә торган башка җирле үзидарә органнары керә.
2. Җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

5 нче маддә. Җирле әһәмияттәге торак пункт мәсьәләләре

1. Торак пункт карамагындагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә түбәндәгеләр керә:
 - 1) җирлек бюджетын проектны төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, җирлек бюджетын үтәлешенә турында хисап төзү һәм раслау;
 - 2) җирле салымнарны һәм жьёмнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү;
 - 3) җирлекнең муниципаль милкәндә булган милеккә ия булу, файдалану һәм аның белән идарә итү;
 - 4) торак пунктлар чикләрендә яңгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;
 - 5) торак пунктта яшәүчеләрне элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләрен белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;
 - 6) ял оештыру һәм авыл халкын мәдәният оешмалары хезмәтләрен белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;
 - 7) Җирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;
 - 8) торак пунктның архив фондларын формалаштыру;
 - 9) торак пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен контрольдә тоту, күрсәтелгән Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә торак пункт территориясен төзекләндерүне оештыру

10) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгөртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына исемнәр бирү (Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларынан, төбәк яки муниципаль-ара әһәмияттәге автомобиль юлларынан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларынан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгөртү, юкка чыгару, мәгълүматны Дәүләт адреслы реестрлар;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) торак пунктта балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

14) каты коммунал калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлекне оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм жирләү урыннарын тоту;

16) торак пункт чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясә законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;

17) торак пунктлар чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген;

18) торак пункт территориясендә яшәүче Россия Федерациясә халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклау һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) авыл жирлегендә яшәүчеләрнең күпләп ял итү өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын тәзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына иреккә керүен тәмин итү.

20) "Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында" 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә торак пунктны үстерүне стратегик планлаштыруны гамәлгә ашыру;

2. Федераль законнарга ярашлы рәвештә, жирлекнең жирле үзидарә органнары Аксубай муниципаль районының жирле үзидарә органнары белән жирлек бюджетынан муниципаль район бюджетына Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларга тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

Муниципаль районның жирле үзидарә органнары жирле үзидарә органнары белән жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларга Россия Федерациясә Бюджет кодексына ярашлы рәвештә муниципаль район бюджетынан жирлек бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

6 нчы маддә. Жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләргә хәл итүгә хокуклары

1. Жирле үзидарә органнары:

1) торак пункт музейларын булдыру;

2) торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкару;

3) опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнашу;

4) торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренә хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торак пункт территориясендә милләтләр арасындагы мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү.

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль яңын күзәтчеләгән булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүне жәмәгать контролендә тотучы жәмәгать күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган кешеләргә ярдәм күрсәтү;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) Россия Федерациясенә 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы "кулланучылар хокукларын яклау турында"гы Законнада каралган кулланучылар хокукларын яклау буенча чараларны гамәлгә ашыру.

12) гражданның торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын арендау шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын бирү;

13) торак пункт территориясендә яшәүче караучысыз хайваннарны тоту һәм тоту буенча чараларны гамәлгә ашыру;

14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

15) инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән кешеләргә, адаптив физик культура һәм адаптив спортның физик культурасын һәм спортын үстерүгә ярдәм күрсәтү.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары өлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләргә хәл итәргә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә тапшырылмаган башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга, шулай ук органнар компетенциясенә кермәгән башка мәсьәләләргә хәл итәргә хокуклы башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарәсә, дәүләт хакимияте органнары һәм аларның компетенциясенән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган, жирлек бюджеты керемнәре хисабына, Россия Федерациясә бюджет системасы

бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә түләүләр нормативлары буенча салым керемнәре керемнәреннән тыш.

7 нче маддә. Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре:

- 1) жирле үзидарә органнарының торак пунктны социаль-иқтисади үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы;
- 2) жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр (килешүләр) төзү;
- 3) даими яки вакытлыча координатив, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнары булдыру;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) законнарда билгеләнгән башка үзара эш итү формалары.

9 нчы маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләүне, муниципаль хезмәтне узу шартларын һәм тәртибен кертәп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы һәм жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

Икенче бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ

10 нчы маддә. Жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы

Торак пункт халкы турыдан-туры жирле үзидарә алып бара һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) депутатны, жирле үзидарәнең сайланган вазифалы кешесен чакыртып алу буенча тавыш биру;
- 4) торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш биру;
- 5) гражданныр жыены;
- 6) гражданнырның хокук ижаты инициативасы;
- 7) территорияль ижтимагый үзидарә;
- 8) авыл жирлеге старостасы;
- 9) жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары;
- 10) гражданныр жыелышы;
- 11) гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 12) гражданныр арасында сораштыру;
- 13) гражданнырның жирле үзидарә органнарына мәрәжәгатьләре;
- 14) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы

Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формалар.

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятияләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, әгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

11 нче маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум жирлек халкы тарафыннан жирле өһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә хәл итү максатыннан үткәрелә.
2. Жирле референдум торак пунктның бөтен территориясендә үткәрелә.
3. Жирле референдумда яшәү урыны торак пункт чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданныр катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданныр яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтияр белдерү нигезендә жирле референдумда катнашалар.
4. Жирле референдум үткөрү турында карар жирлек Советы тарафыннан:
 - 1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданныр;
 - 2) сайлау берләшмәсе, уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль закон белән билгеләнгән төрлө һәм срокларда теркәлгән башка ижтимагый берләшмә;
 - 3) жирлек Советы һәм алар бергәләп төкъдим иткән жирлек башлыгы.
5. Гражданныр, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып өлеге инициативаны яклап имзалар жыю тора, аларның саны Федераль закон нигезендә жирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентыннан артмаска тиеш.
6. Жирлек Советы һәм жирлек башлыгы тарафыннан берлектә төкъдим ителгән референдум үткөрү инициативасы жирлек Советы карары һәм жирлек башлыгы карары белән рәсмиләштерелә.
7. Жирлек Советы жирле референдумны жирлек советына документлар кәргән көннән алып 30 көн эчендә билгели, аның нигезендә жирле референдум билгеләнә.
8. Тавыш бирү нәтижәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.
9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазифаи затлары яки жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан раслауга мохтаж түгел.
10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарны. алар арасында вәкаләтләрне аеруга ярашлы рәвештә, өлеге устав белән үтәүне тәэмин итә.

11. Жирле референдум үткөрү турында карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар федераль закон нигезендә суд тәртибендә шикаять ителергә мөмкин.

12. Жирле референдумны өзерлөү һәм үткөрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» гы Федераль закон һәм «жирле референдум турында»гы Татарстан Республикасы Законы белән көйләнә.

12 нче маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгзаларын, яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлау максатларында үткөрелә.

Муниципаль сайлаулар жирлек Советы тарафыннан "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында"2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон белән каралган срокларда билгеләнә. Федераль закон белән билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек Советы депутатын сайлаулар үткөрү өчен "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында"Федераль закон таләпләренә ярашлы рөвештә бер мандатлы һәм (яки) күп мандатлы сайлау округлары төзелә

Жирлек Советы депутатларын сайлау мәжбүри, вакытлыча һәм гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда үткөрелә.

3. Жирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көнендә 18 яшькә житкән Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгзасы, тавыш бирү көнендә 21 яшькә житкән гражданин сайлана ала.

Россия Федерациясенәң халыкара килешүләре нигезендә һәм закон нигезендә торак пункт территориясендә даими яшәүче чит ил гражданның жирле үзидарә органнарына сайлануыга һәм сайлануыга, күрсәтелгән сайлауларда Россия Федерациясе гражданның белән бер үк шартларда башка сайлау гамәлләрендә катнашуыга хокукы.

4. Жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгзаларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлауга өзерлөү һәм үткөрү гамәлдәге законнарда ярашлы рөвештә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан башкарыла.

Депутатларны сайлау турында карарны жирлек Советы тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул итә. Бу карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рөвештә кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылуы тиеш.

Федераль закон белән билгеләнгән очракларда, жирлек Советы депутатларын сайлау жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

5. Өгәр жирлек Советы өлеге статьяның 4 пунктында каралган срокларда, шулай ук жирле үзидарәнең вәкилләкле органы булмаган очракта, сайлаулар муниципаль берәмлекнең тиешле сайлау комиссиясе тарафыннан тавыш бирү көненә кадәр 70 көннән дә соңга калмыйча билгеләнә.

6. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган кандидат сайланган дип таныла. Өгәр тавыш бирү бер кандидатура буенча үткөрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 проценты тавышларын алган кандидат сайланган дип санала. Төркөлгән кандидатлар алган тавышлар саны тигез булганда, элек төркөлгән кандидат сайланган дип санала.

7. Жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгзаларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлау нәтижәләре рәсми рөвештә бастырылуыга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижәләрен билгеләү тәртибе, депутат мандатларын кандидатлар исемлегә арасында һәм кандидатлар исемлегә эчендә булу, жирлек советының сайланган депутатларын, жирлекнең сайлап куелган органы өгзаларын төркөү һәм жирлекнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлау нәтижәләрен билгеләү гамәлдәге законнар белән билгеләнә.

13 нче маддә. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү.

1. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифалы кешесе, шул исәптән жирлек башлыгы, сайлаучылар тарафыннан гамәлдәге законнар һәм өлеге Устав нигезендә һәм тәртибендә кире чакырылуыга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затын чакыртып алу нигезләре булып депутатның, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затының суд тәртибендә расланган конкрет хокуксыз карарлары яки гамәлләре (гамәлсезлегә) тора депутат, жирлек башлыгы һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен башка бозулар, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, өлеге устав һәм башка муниципаль хокукый актлар.

3. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы буенча үткөрелә.

4. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифаи затын чакыртып алу һәм аңа ярдәм итү өчен гражданның имзаларын жыю буенча тавыш бирү үткөрү инициативасын төкәдим итү өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукы булган кимендә 10 кешедән торган инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем жирлекнең сайлау комиссиясенә инициатив төркемне төркөү турында үтенеч белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркемнең үтенечендә депутатның, жирлекнең жирле үзидарә сайланган вазифаи затының аны кире чакыру өчен нигез булып торган конкрет законсыз карарына яки гамәлләренә (гамәлсезлегенә) күрсәтмә булуыга тиеш, аны кире кайтару өчен нигез булып торган, гражданның паспорттын алмаштыручы паспорт яки документ сериясе, номеры һәм датасы, шулай ук аны биргән органның исеме яки кодын күрсәтеп күрсәтелергә тиеш инициатив төркемнең һәр өгзасының һәм аның исеме белән жирлек территориясендә эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы. Инициатив төркемнең үтенече өлеге

төркемнең барлык өгзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Гаризага суд карары кушылырга тиеш, ул күрсәтелгән законсыз карарны яки депутатның гамәлләрен (гамәлсезлеген) раслый.

6. Инициатив төркемне төркөү, жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткөрү инициативасын хуплау өчен имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум үткөрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

7. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирле референдум үткөрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә үткөрелә. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифалы кешесе, аңа карата аны кире алу инициативасы тәкъдим ителгән, жирлек Советы утырышында катнашырга хокуклы, аның депутатларына фикер алышу буенча тавыш бирүгә каршы язма каршылыкларны, шулай ук телдән чыгыш ясап, фикер алышу өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирергә. Жирлек советы утырышы турында күрсәтелгән депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затына ул уздырылганчы өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

8. Депутатны, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турындагы карар рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифалы кешесе, аның чакыруы буенча тавыш бирүне үткөргөндә, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирү максатыннан инициатив төркем белән тигез нигездә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифалы кешесе, шул исәптән жирлек башлыгы, тиешле сайлау округында төркөлгән сайлаучыларның яртысыннан ким булмаган өлеше кире чакырылган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын жирле үзидарә сайланган вазифаи затны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

12. Жирлекнең сайлау комиссиясе 5 көн эчендә, рәсми рәвештә тавыш бирү нәтижәләрен ясаганнан соң, инициатив төркемгә, жирлек советына һәм жирлек советының тиешле депутатына, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифаи затына аны кире алу буенча тавыш бирү нәтижәләре турында язмача хәбәр итә.

14 нче маддә. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән чикләрен үзгәртүгә, торак пунктны үзгәртүгә ризалыгын алу максатыннан үткөрелә.

2. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон белән билгеләнгән очракларда торак пунктның бөтен территориясендә яки аның территориясенә бер өлешендә үткөрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, Федераль закон һәм «жирле референдум турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә үткөрелә.

4. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, өгәр анда торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктның өлеше катнашкан булса, узган дип санала. Халыкның торак пункт чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, торак пунктны үзгәртү, өгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше тавыш биргән булса, алынган дип санала.

5. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү һәм кабул ителгән карарлар мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

15 нче маддә. Гражданның хокук ижаты инициативасы

1. Жирлек гражданны өлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасына хокуклы.

2. Хокук булдыру инициативасы белән актив сайлау хокукына ия булган, сайлау хокукына ия булган торак пункт халкының 3 процентыннан артмаган гражданны төркеме чыгыш ясыя ала.

3. Хокук булдыру инициативасын тормышка ашыру максатыннан, торак пункт халкы:

яшәү урыны буенча гражданны жыеннарын (эшләрен) һәм хокук булдыру инициативасын тикшерү һәм тәкъдим итү буенча башка коллектив чараларны оештыру һәм үткөрү;

хокук булдыру инициативасын тәкъдим итүне хуплау өчен имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр булдыру;

торак пункт халкының имзаларын жыю һәм хокук булдыру инициативасын законнарга каршы килмәгән ысуллар белән тәкъдим итүне хуплау өчен агитация алып бару.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары торак пункт халкына хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты, өлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләренә ярашлы рәвештә, ул кертелгән көннән алып өч ай дәвамында жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан аның ачык утырышында мөжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда, гражданның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен белдерү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау процедурасы жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгының, жирлек Башкарма комитетының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

8. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижеләре буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданның инициативалы төркеменә житкерелергә тиеш.

16 нчы маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданның жыеннары һәм конференцияләре үткөрү, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру аша башкарыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданның түбөндәгә яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йортның подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; торак пункт булмаган авыл торак пункты; гражданның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре өлегә территориядә яшәүче халык төкдиме буенча торак пункт Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставына ярашлы рәвештә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукий формасында дәүләт төркөвенә алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын формалаштыру, вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын туктату тәртибе, вәкаләтләре срогы;

4) карар кабул итү тәртибе;

5) милекне сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән милектән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән идарә итү тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә мәсьәләләре буенча гражданның жыеннары, конференцияләре аның уставына ярашлы рәвештә чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның жыелышы, әгәр анда тиешле территориядә ун алты яшькә житкән халыкның өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе хокуклы дип санала, әгәр анда гражданның жыеннарында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, алар тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән бер өлешен төкдим итә, алар ун алты яшькә житкән.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданның жыелышының, конференциясенә аерым вәкаләтләренә түбөндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтөлеше турында хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегә турындагы хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен яклый;

2) гражданның жыеннарында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтөлешен төзимин итә;

3) территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданның социаль-көнүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданның акчалары хисабына да, жирлек бюджеты акчаларын кулланып, жирлек башкарма комитеты белән килешү нигезендә дә гамәлгә ашыра алалар;

4) өлегә органнар һәм жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукий актлар проектарын жирлек Советына, жирлек башлыгына һәм жирлек башкарма комитетына кертәргә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе жирлек советының өлегә Уставы һәм норматив хокукий акты белән билгеләнә.

17 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру тәртибе

1. В целях учреждения территориального общественного самоуправления по инициативе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүче һәм бу территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданның жыенын оештыручы гражданның инициатив төркеме оештырыла.

2. Гражданның жыены Тиешле территориядә территориаль ижтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркөү белән бәйлә мәсьәләләре буенча жирлек Советында гражданның жыенын төкдим итәргә вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә җирлек Советы тарафыннан территориаль иҗтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән бирле оештырылган дип санала.

18 нче маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданныр Жыенының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) җирлек башлыгына:

1) гражданныр жыенының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул ителгән гражданныр жыены протоколы, анда гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне, сериясе, паспорты яки паспортын алыштыручы документ бирү датасы, вәкаләтле вәкилләрнең һәрберсенең яшәү урыны адресы күрсәтелгән;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә Уставының ике экземплярлары.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, башка документлар тапшыру турындагы таләп рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документларны алуда исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Җирлек башлыгы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар килгән көннән алып ике атна эчендә җирлек Советының уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турындагы карары проекттын алдан карау һәм өзәрләүне оештыра.

4. Гражданныр Жыенының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм киңешмә тавышы хокукы белән поселок Советы утырышында катнашырга хокуклы.

5. Җирлек советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында яки әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән документларны җирлек башлыгы алганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тартуны мотивацияләргә кирәк.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булып:

1) Россия Федерациясе Конституциясенең территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларының, федераль законнарның, Татарстан Республикасы Конституциясенең һәм Татарстан Республикасы законнарының, торақ пункт Уставының, башка муниципаль хокукый актларның каршы килүе;

2) әлеге уставның 16 статьясының 4 пункты таләпләрен үтәмәү.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территориаль иҗтимагый үзидарә булдыруның максатка туры килмәве мотивлары буенча рәхсәт ителми.

8. Җирлек Советы тарафыннан өч көн эчендә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә гражданныр жыены вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) җиткерелгә тиеш.

9. Җирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер экземпляры аны теркәү турында билге белән гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче экземпляр җирлек Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә җирлек Советы тарафыннан теркәлгә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр теркәлгән көннән үз көченә керә.

19 нчы маддә. Авыл җирлеге старостасы

1. Җирле үзидарә органнары һәм авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл иткәндә үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен авыл җирлеге старостасы билгеләнә ала.

2. Авыл җирлеге старостасы авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл җирлеге керә, авыл җирлеге гражданныр жыены тәкъдиме буенча әлеге авыл җирлеге территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия булган кешеләр арасынан.

3. Авыл җирлеге старостасы дөүләт вазыйфасын, дөүләт гражданнык хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яки муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче кеше түгел, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм җирле үзидарә органнары белән турыдан-туры бәйлә башка мөнәсәбәтләрдә тора алмый.

4. Авыл җирлеге старостасы итәп кеше билгеләнә алмый:

1) дөүләт вазыйфасын, дөүләт гражданны хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яки муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылган;

3) гамәлдән чыгарылмаган яки төшерелмәгән хөкем ителүе булган.

5. Авыл җирлеге старостасының вәкаләтләре 5 ел тәшкил итә. Авыл җирлеге старостасының вәкаләтләре әлеге авыл җирлеге составына кергән җирлек Советы карары буенча, авыл җирлеге гражданныр жыены тәкъдиме буенча, шулай ук әлеге уставның 39 статьясындагы 1 пунктның 1 7 пунктчаларында билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл җирлеге старостасы аңа йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл җирлегендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән хезмәттәшлек итә, шул исәптән гражданныр жыеннарында, жыелышларында, конференцияләрендә катнашу аша, мондый чаралар нәтижеләре буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан мөҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән мөрәҗәгатьләр һәм тәкъдимнәр җибәрә;

3) авыл җирлегендә яшәүчеләргә җирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча мәгълүмат бирә, шулай ук җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматны аларга җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына Жәмәгать тыңлауларын һәм жәмәгать фикер алышуларын оештыруда һәм үткөрүдә, аларның нәтижеләрен авыл җирлегендә игълан итүдә ярдәм итә;

7. Авыл жирлеге старостасының эшчөнлеге гарантияләре һәм статусының башка мәсьәләләре Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә жирлек Советы тарафыннан билгеләнә ала.

20 нче маддә. Жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары

1. Жирлек халкы катнашында жирле өһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектларын тикшерү өчен жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар үткөрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, поселок советы яки поселок башлыгы инициативасы буенча үткөрелә.

Халык яки поселок Советы инициативасы буенча үткөрелә торган ачык тыңлаулар поселок Советы тарафыннан билгеләнә, ә поселок башлыгы инициативасы буенча поселок башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Жәмәгать тыңлауларына:

1) жирлек уставы проекты, шулай ук өлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, муниципаль берәмлек уставына өлеге уставны өлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясә Конституциясә, федераль законнар, конституция яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау формасында үзгәрешләр кертелгән очрактардан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтөлеше турында хисап;

3) торак пунктны социаль-икътисади үстерү стратегиясә проекты;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясына ярашлы рәвештә, торак пунктны үзгөртү турында сораулар, әгәр торак пунктны үзгөртү өчен тавыш бирү юлы белән яки гражданныр жыеннарында күрсәтелгән торак пункт халкының ризалыгын алу таләп ителә икән, ;

4. Жәмәгать тыңлауларын үткөру турындагы карар гамәлдәге законнар һәм жирлекнең муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнгән срокларда кабул ителергә тиеш.

5. Жәмәгать тыңлауларын үткөру турында карар һәм аларны үткөру вакыты һәм урыны күрсәтелгән һәм жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, жәмәгать тыңлаулары уздырылганчы 7 көннән дә соңга калмыйча бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Халык тыңлауларын үткөру турында Карар игълан ителгән көннән алып аларны үткөргән көнгә кадәр жирлек халкы жирлек башлыгына халык тыңлауларына чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искөрмәләр, шул исәптән халык тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектына төзөтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жиберергә хокуклы. Жирлек башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искөрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Бу тәкъдимнәр һәм искөрмәләр жәмәгать тыңлауларында катнашучыларга житкерелә.

7. Жәмәгать тыңлаулары муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткөрелә. Жәмәгать тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакыруы белән үткөрелә. Жәмәгать тыңлауларында, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, жирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

8. Жәмәгать тыңлауларын үткөру нәтижеләре буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазифаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенциясенә жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектына кабул иту кертелгән.

9. Жәмәгать тыңлаулары нәтижеләре, шул исәптән кабул ителгән карарларның мотивациялә нигезләмәсә, гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган очракта, жәмәгать тыңлаулары уздырылганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырылырга (ачыкланырга) тиеш.

10. Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткөру төртибе жирлек Советы тарафыннан расланган жәмәгать тыңлаулары турындагы Нигезләмә белән билгеләнә һәм жирлек халкына Жәмәгать тыңлауларын үткөру вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан танышуны, жирлек халкының жәмәгать тыңлауларында катнашуын тәэмин итүче башка чараларны, жәмәгать тыңлаулары нәтижеләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне), шул исәптән мотивациялә нигезләүне күздә тотарга тиеш кабул ителгән карарлар.

11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне чикләү проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр кертуне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проектлары, рөхсәт ителгән чикнең чик параметрларыныннан тайпылуга рөхсәт бирү турында карар проектлары буенча капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, жир участкаларыныннан һәм капитал төзелеш объектларыныннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен жирдән файдалану һәм төзелешнең расланган кагыйдәләре булмаганда мондый куллануның икенче төренә үзгөртү мәсьәләләре буенча жәмәгать фикер алышулары һәм жәмәгать тыңлаулары үткөрелә. Аларны оештыру һәм үткөру төртибе муниципаль берәмлек уставы һәм (яки) муниципаль берәмлек вәкиллеке органының норматив хокукый акты белән шөһәр төзелеш эшчөнлеге турында закон нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

12. Өлеге статьяның 10 пунктында күрсәтелгән яңалыклар буенча жәмәгать фикер алышуларын яки Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткөру төртибе шөһәр төзелеш эшчөнлеге турында закон нигезләмәләрен исәпкә алып, поселок Советы тарафыннан расланган жәмәгать тыңлаулары турында Нигезләмә белән билгеләнә.

21 нче маддә. Гражданныр жыены

1. Жирле өһәмияттәге мәсьәләләрне тикшерү, халыкны жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары эшчөнлеге турында мөгълүмат бирү, Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен жирлек территориясендә гражданныр жыеннары үткөрелергә мөмкин. Гражданныр жыеннары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданныр жыены халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый узидаре уставында каралган очракларда уткереле.

3. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча уткереле торган гражданныр жыелышы жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгелене.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданныр жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый узидаре органнарының, тиешле территорияде яшועе нем алеге территориялерде урнашкан предприятие, учреждение, оешма житекчелеренең жыелышында катнашу хокукына ия булган халык санының 10 процентыннан ким булмаган гражданныр теркеменең язма текъдиме буенча билгелене.

Гражданныр жыенын уткеру турында текъдим аның каравына чыгарыла торган месъелелер исемлеген, жыенны уткеру вакыты нем урынын уз эчене алырга тиеш. Бу текъдим векалетле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, е жыелыш уткеру инициативасы белен гражданныр теркеме мерезегать итсе, аларның нерберсенең фамилиясе, исеме, етисенең исеме, туган кене, яшועу урыны адресы курсетелген.

Жирлек советы гражданныр жыенын уздыру турында кертелген текъдимне узенең якинлашып килуче утырышында карый.

Жирлек советы гражданныр жыенын уткеруден аның максатка туры килмеве сибеплере буенча баш тартырга хокуклы тутел.

5. Территориаль ижтимагый узидарене гамелге ашыру максатларында гражданныр жыенын билгелее нем уткеру тертибе территориаль ижтимагый узидаре уставы белен билгелене.

6. Гражданныр жыенын уткеру вакыты нем урыны нем фикер алышуга кертеле торган месъелелер турында тиешле территорияде яшועелерге жыелыш уздырылачак кенге кадере жиде кеннен де соңга калмыйча массакулем мегълумат чаралары, почта хиберлере, фатирлар буенча (подворный) ейленулер, белдерулер нем башка мемкин булган чаралар кулланып хибере ителе.

Гражданныр жыенын езерлеу нем уткеруне жирлекнең башкарма комитеты тазмин ите.

7. Жыелыш эшенде алеге территорияде яшועе, сайлау хокукына ия булган 18 яшке житкен гражданныр катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашу хокукына ия булган гражданнырның гомуми саны Муниципаль сайлаулар уткергенде кулланыла торган Россия Федерациясе гражданнырның Россия Федерациясе чиклеренде булган нем яшоген урыннары буенча теркеу исеп-хисабы мегълуматлары нигезенде билгелене.

Егер анда жыелышта катнашу хокукы булган гражданнырның ечтен бере елеше булса, гражданныр жыелышы хокуклы дип санала.

Жыелыш чаралары жыелышта булган гражданнырның кулчелек тавышлары белен кабул ителе.

8. Гражданныр жыелышы жирле узидаре органнарына нем жирле узидаре вазифаи затларына мерезегатьлер кабул ите ала, шулай ук жирле узидаре органнары нем жирле узидаре вазифаи затлары белен узара менесибетлерде гражданныр жыелышын текъдим итерге векалетле затларны сайлы ала.

9. Территориаль ижтимагый узидарене гамелге ашыруга бейле месъелелер буенча уздырыла торган гражданныр жыелышы территориаль ижтимагый узидаре уставы белен аның компетенциясене кертелген месъелелер буенча чарар кабул ите.

10. Гражданныр жыелышы кабул иткен мерезегатьлер жирле узидаре органнары нем жирле узидаре вазифаи затлары тарафыннан мезбури чараларга тиеш.

11. Гражданныр жыенын билгелее нем уткеру тертибе, шулай ук гражданныр Жыенының векалетлере Федераль закон, алеге Устав нем торак пункт Советының норматив хокукый акты белен билгелене.

12. Гражданныр жыены нетижелере ресми ревеште бастырылырга (халыкка игълан ителерге) тиеш.

22 нче мадде. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле енемияттеге месъелелерне тикшеру нем бетен торак пункт халкы векиллеренең фикерен ачыклау кирек булганда уткереле. Жирлекнең тиешле территориаль елешлерендеге халык арасыннан гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданныр жыенын чакыру авыр булган очракларда, шул исептен тиешле территорияде яшועе нем гражданныр жыенында катнашу хокукы булган халык саны 100ден артып киткен очракта уткереле.

2. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданныр жыелышы векалетлерен гамелге ашыра.

3. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, торак пункт Советы, торак пункт башлыгы инициативасы буенча уткереле. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча уткереле торган гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгелене. Халык инициативасы буенча уткереле торган гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) поселок Советы тарафыннан билгелене.

4. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) чаралары конференцияде катнашучы делегатларның кулчелек тавышлары белен кабул ителе.

5. Гражданныр конференциясен (делегатлар жыелышын) билгелее нем уткеру, делегатлар сайлау тертибе жирлек советының алеге уставы нем норматив хокукый акты белен билгелене.

6. Территориаль ижтимагый узидарене гамелге ашыруга бейле месъелелер буенча гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) территориаль ижтимагый узидаре уставында каралган тертипте нем очракларда билгелене нем уткереле.

7. Гражданныр конференциясе (делегатлар жыелышы) нетижелере ресми ревеште бастырылырга (халыкка игълан ителерге) тиеш.

23 нче мадде. Гражданныр арасында сораштыру

1. Гражданнырдан сораштыру жирле узидаре органнары нем вазифаи затлары, шулай ук деелет хакияте органнары чаралар кабул иткенде халыкның фикерен нем аны исепке алуны ачыклау ечен жирлекнең бетен территориясенде яки территориясенде уткереле.

Сораштыру нетижелере текъдим иту характерында.

2. Гражданнырны сораштыруда сайлау хокукына ия булган торак пункт халкы катнашырга хокуклы.

3. Гражданныр арасында сораштыру:

- 1) жирле өһемияттөге мәсьәләләр буенча жирлек советы яки жирлек башлыгы;
- 2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм төбәкара өһемияттөге объектлар өчен жирлекләрнең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында Карар кабул иткөндө гражданнырның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнырны сораштыруны билгеләү һәм үткөрү тәртібе Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнырны сораштыруны билгеләү турында карарны поселок Советы кабул итә. Жирлек советының гражданнырдан сораштыру билгеләү турындагы карарында:

- 1) сораштыруны үткөрү датасы һәм вакыты;
 - 2) Сораштыру үткөргөндө төкәдим ителгән (төкәдим ителгән) сорауны (соруларны) формалаштыру;
 - 3) сораштыру үткөрү методикасы;
 - 4) сораштыру таблицасының формасы;
 - 5) сораштыруда катнашучы торак пункт халкының минималь саны.
6. Жирлек гражданнырына сораштыру уздырылганчы 10 көн алдан ук хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнырны сораштыруга әзерләү һәм үткөрү белән бәйлә чараларны финанслау:

1) жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткөргөндө жирлек бюджеты акчалары хисабына;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткөргөндө.

8. Сораштыру нәтижеләре аны үткөргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән авылның теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Жирле үзидарә органнары тиешле карарлар кабул иткөндө сораштыру нәтижеләре мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.

24 нче маддә. Гражданныр жыены

1. Гражданныр жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формасы булып тора.

2. Гражданныр жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм муниципаль норматив хокукый актта каралган очракларда үткөрелә.

3. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган очракларда гражданныр жыены үткөрелергә мөмкин:

1) торак пунктта торак пункт чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, бу күрсәтелгән торак пункт территориясен башка торак пункт территориясенә күртүгә китерә;

2) әлеге торак пункт территориясендә гражданнырның үзара салым акчаларын күртү һәм кулланыу мәсьәләсе буенча торак пункт составына керүче торак пунктта;

3) авыл халкының тыгызлыгы түбән булган территориядә яки авыр барып житүле урында урнашкан торак пунктта, әгәр авыл жирлегендә халык саны 100 кешедән артмаса, торак пунктны бөтерү мәсьәләсе буенча;

4) авыл жирлегендә авыл жирлеге старостасы кандидатурасын төкәдим итү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл жирлеге старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

5) авыл жирлегендә гражданныр жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткөргөндө конкурс комиссиясе составына кандидатлар төкәдим итү максатларында үткөрелергә мөмкин.

4. Гражданныр жыенын жирлек башлыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең 10 кешедән ким булмаган төркеме инициативасы буенча чакырырга мөмкин.

5. Жыенны үткөрү инициативасын яклап жыелырга тиешле имзалар саны торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча төркөлгән гражданныр санының 5 процентын төшкил итә, әмма 25 имзадан ким булмаска тиеш.

6. Жирлек башлыгы тарафыннан чакырылган гражданныр жыены жирлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырылган гражданныр жыены жирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр алдан ук гражданныр жыенын үткөрү вакыты һәм урыны турында хәбәр ителә, алдан ук муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданныр жыены карарына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән танышалар.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлар регистрына кертелергә тиеш.

25 нче маддә. Гражданнырның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре

1. Гражданныр жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәжәгатьләр ясау хокукына ия.

2. Гражданныр мөрәжәгатьләре «Россия Федерациясе гражданныр мөрәжәгатьләрен карау тәртібе турында» 2006 елның 02 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданныр мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртіптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнырның мөрәжәгатьләрен карау тәртібен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарә вазыйфаи затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы.

26 нчы маддә. Торак пунктта яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка формалары

1. Әлеге Уставта каралган федераль законнар нигезендә халыкның җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары белән беррәттән, гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясә Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Җирле үзидарәне җирлектә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезленә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазифаи затлары халыкка җирле үзидарә халкына турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның җирле үзидарә гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ТОРАК ПУНКТ СОВЕТЫ

27 нче маддә. Торак пункт Советы Җирле үзидарәнең вәкилләкле органы

1. Торак пункт Советы даими эшләүче җирле үзидарәнең сайлап куелган коллегияль вәкилләкле органы булып тора.

2. Торак пункт Советының рәсми исеме Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл җирлегә Советы.

3. Авыл җирлегә Советының вәкаләтләре 5 ел.

4. Җирлек советы җирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тота.

5. Торак пункт Советының мөһерләре, үз атамасы белән бланклары бар.

6. Җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Россия Федерациясә бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә җирлек бюджетында аерым юл белән карала.

28 нче маддә. Торак пункт Советы составы

1. Җирлек советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайлана торган 10 депутаттан тора.

2. Җирлек советы аның составына билгеләнгән сандагы депутатларның өчтән ике өлешен сайлаганда хокуклы булып тора.

3. Торак пункт Уставы белән торак пункт Советы утырышының Хокукыйлыгы билгеләнә. Җирлек советы утырышы, әгәр анда сайланган депутатлар санының 50 процентыннан кимрәк өлешә булса, хокуклы дип санала алмый. Авыл җирлегә Советы утырышы өч айга бер тапкырдан да сирәгрәк уздырылмый.

4. Яңа сайланган җирлек Советы беренче утырышка җирлек уставы белән билгеләнгән срокта җыела, ул җирлек Советы сайланган көннән алып 30 көннән артмаска тиеш.

29 нчы маддә. Авыл җирлегә Советы депутаты статусы

1. Җирлек Советы депутатының вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш җирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Җирлек Советы депутаты Азат ителмәгән нигездә эшли, депутатлык эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып бара, әлеге уставта билгеләнгән очраклардан тыш.

3. Җирлек Советы депутаты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Җирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен законнар, әлеге устав, җирлек Советы карарлары нигезендә тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырыла.

5. Җирлек Советы депутаты җирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәгә йөкләмәләрен дә үз эченә алырга тиеш:

1) җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазифаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә аның шөхсән яки аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләргә хәл иткәндә йогынты ясау өчен кулланмаска;

2) депутат бурычларын объектив үтәүдә шик тудырырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яки поселок Советының абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) мөнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда вазифаны биләүче затның шөхси мөнфәгәте (турыдан - туры яки турыдан - туры булмаган) аның мөнфәгатьләр конфликтыны булдырмау һәм җайга салу буенча чаралар күрү бурычын күздә тоткан очракта, аның вазифа (хезмәт) бурычларын (вәкаләтләрен гамәлгә ашыру) тиешле, объектив һәм гадел үтәвенә йогынты ясый яки йогынты ясый ала торган хәлләр хәбәр итәргә бу хакта торак пункт советына һәм аның әлеге мөнфәгатьләр конфликтыны булдырмауга яки җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) җирлек советында билгеләнгән җәмәгәт чыгышлары кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутатлык эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда Федераль закон нигезендә аңа депутатлык бурычларын үтәү белән бәйле рәвештә билгеле булган конфиденциаль характердагы мәгълүматларны ачмаска һәм кулланмаска;

6) депутат бурычларын үтәү сәбәплә физик һәм юридик затлардан бүлекләр (бүлекләр, акчалата бүлекләр, ссудалар, хезмәтләр, күчел ачулар, ял, транспорт чыгымнары һәм башка бүлекләр) алмаска.

6. Депутат, җирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгъзасы, җирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче башка зат "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларын үтәргә тиеш. "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәндәгә 230 номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәмәү, бурычларын үтәмәү очрагында депутат, җирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгъзасы, җирле үзидарәнең сайлап куелган органы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче башка затның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла-"дөүләт Вазыйфаларын биләүче затларның

һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында.

7. Жирлек Советы депутаты тарафыннан коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләр турындагы мөгълүматларның дәрәҗәләгән һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары нигезендә Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән аерым категория кешеләргә счетлар (вкладлар) ачуны һәм булуны тыю турында, акчаларны һәм кыйммәтле әйберләрне Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) алардан файдаланырга", Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирлек Советына яки судка гариза белән мөрәҗәгать итә.

9. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан төкәдим ителгән керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында мөгълүмат Аксубай муниципаль районы сайтында "Интернет" мөгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яки) массакуләм мөгълүмат чараларына муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

10. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды эчендәге территорияләрдә, аларны үткөрү тормыш тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының эшчәнлеген бозмаса, хөҗүлеләр һәм (яки) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулау тудырмаса яки гражданның торак биналарга яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә комачауламаса, үткәрелә. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яки жирле үзидарә органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларның кайчан һәм кайчан үткәрелүе турында алдан хәбәр итәргә хокукы.

11. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бири тәртиптә билгели.

12. Депутатның сайлаучылар белән ачык чара формасындагы очрашулары Россия Федерациясенә җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турындагы законнарына ярашлы рәвештә үткәрелә.

13. Депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткөрүгә Россия Федерациясе җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында законнары белән билгеләнгән ачык чара формасында комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

30 нчы маддә. Жирлек депутаты, жирлекнең сайлап куелган жирле үзидарә органы әгъзасы, жирлекнең сайлап куелган жирле үзидарә вазифаи заты вәкаләтләрән гамәлгә ашыру гарантияләре.

1. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи зат вәкаләтләрән гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлек уставы белән билгеләнә.

2. Муниципаль вазыйфаны даими нигездә биләүче кеше:

1) муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә вазифа вәкаләтләрән үтәүне тәэмин итүче эш шартлары;

2) жирле үзидарә органнарын, предприятиеләрне, учреждениеләрне һәм оешмаларны, жирлек бюджеты акчалары хисабына тулысынча яки өлешчә финанслана торган, яисә закон нигезендә салымнар һәм мәҗбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган милек формаларына карамастан, вазифаи затларның беренче чиратта кабул итү хокукы;

3) жирле үзидарә органнары кабул иткән хокукый актларга киртәсез керү хокукы;

4) жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендә булган жирле үзидарә органнарыннан, ә федераль законнарда каралган очракларда барлык милек формалары оешмаларыннан, иҗтимагый берләшмәләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан жирле өһәмияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләрне үтәү өчен кирәкле мөгълүмат һәм материаллар алу хокукы;

5) акчалата бүлекне вакытында һәм тулы күләмдә алу хокукы;

6) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дөвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләнми торган бөйрәм көннәре, шулай ук ел саен түләнгән торган төп һәм өстәмә отпусктар бири белән тәэмин ителә торган ял;

7) муниципаль вазыйфаны биләүче кешегә һәм аның гаилә әгъзаларына, шулай исәптән муниципаль вазыйфаны биләүче кеше пенсиягә чыкканнан соң, медицина хезмәте күрсәтү;

8) кеше муниципаль вазифаны биләгән вакытта яки аны туктатканнан соң, өмма аның вазифа бурычларын үтәүе белән бәйлә рәвештә, авыру яки эшкә сәләтән югалту очрагына мәҗбүри дәүләт социаль иминияте;

9) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда пенсия белән тәэмин итү, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче затның гаилә әгъзаларын, аның вазыйфа вәкаләтләрән үтәүе белән бәйлә рәвештә вафат булган очракта, федераль закон нигезендә пенсия белән тәэмин итү;

10) муниципаль вазыйфаны биләүче затны һәм аның гаилә әғзаларын федераль законнар һәм муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән очрақларда, тәртиптә һәм шартларда вазифа вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәвештә көч кулланудан, янаулардан һәм башка законсыз гамәлләрдән яклау;

11) хезмәт командировкалары белән бәйлә чыгымнарны каплау;

12) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда транспорт хезмәте күрсәтү, шулай ук жирлекнең муниципаль хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә биләгән вазифасына бәйлә рәвештә шәхси транспортны хезмәт максатларында куллану өчен компенсация.

3. Муниципаль вазыйфаны даими булмаган нигездә биләүче затка әлегә статьяның 2 өлешендәге 1-4 һәм 10 пунктларында каралган гарантияләр бирелә, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүгә бәйлә чыгымнарны, шул исәптән муниципаль вазыйфаны биләүгә бәйлә хезмәт командировкаларына бәйлә чыгымнарны, жирлекнең муниципаль хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә компенсацияләү гарантияленә.

4. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга вәкаләтләренә гамәлгә ашыру гарантияләре жирлек бюджеты акчалары хисабына финанслана.

31 нче маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән мөнәсәбәтләре

1. Авыл жирлегә Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, дөүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Авыл жирлегә Советы депутаты сайлаучылар алдында җавап бирә һәм аларга хисап бирә.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына бер тапкырдан да сирәгрәк хисап бирә, вакыт-вакыт аларны жирлек советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкырдан да сирәгрәк сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мөнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны кабул итәргә, шул исәптән алардан килгән тәкъдимнәргә, гаризаларны, шикаятьләренә карарга, аларда булган мәсьәләләренә дәрәс һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

32 нче маддә. Яңа сайланган жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән санының өчтән ике өлешә сайланган көннән соң ун көннән дө соңга калмыйча җыела. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек башлыгы, ә ул булмаганда жирлекнең сайлау комиссиясә чакыра.

2. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек советының яңа башлыгы сайланганчы, жирлек Советының иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

33 нче маддә. Торак пункт Советы компетенциясә

1. Торак пункт Советы компетенциясендә:

1) торак пункт уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) торак пункт территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләренә законнарга ярашлы рәвештә билгеләү;

3) жирлек бюджетын һәм аның үтөлешә турында хисапны раслау;

4) жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү, аларны түләү буенча Россия Федерациясенә Салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;

5) торак пунктның социаль-иқтисади үсешә стратегиясен раслау;

6) жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга таләпләр Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан билгеләнә;

7) торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү турында инициатива тәкъдим итү;

8) жирлек Советы депутатларын сайлауны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

9) жирле референдумны билгеләү;

10) жирлек башлыгын сайлау;

11) жирлек башлыгы урынбасарын сайлау;

12) муниципаль район Советына жирлек Советы депутатлары арасынан жирлек вәкилен сайлау;

13) жирлекнең сайлау комиссиясә әғзаларын билгеләү;

14) жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору, жирлек Советы депутатын чакыртып алу мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

15) Татарстан Республикасы Дөүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

16) жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итү һәм аның белән идарә итү тәртибен билгеләү;

17) муниципаль предприятиеләренә булдыру, үзгәртеп кору һәм бетерү, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, федераль законнарда каралган очрақлардан тыш, эшләрен башкару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

18) муниципаль-ара хезмәттәшлек оешмаларында торак пунктның катнашу тәртибен билгеләү;

19) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру яғыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

20) торак пунктның Ревизия комиссиясен формалаштыру;

21) жирлек башлыгын отставкага җиберү турында Карар кабул итү;

22) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары жирле өһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен үтәүне контрольдә тоту;

23) торак пункт территориясен тәзекләндерү һәм тоту кагыйдәләрен раслау;

24) жирлекнең территорияль планлаштыру документларын, шөһәр төзелешә проектлауның жирле нормативларын, жирдән файдалану һәм жирлек территориясен төзү кагыйдәләрен, жирлекнең генераль планын, Россия Федерациясә Шөһәр төзелешә кодексына ярашлы рәвештә башка шөһәр төзелешә документларын раслау;

25) торак пункт территориясендәге урамнарға һәм торак пунктларның башка өлешләренә исем бирү һәм үзгәртү тәртибен раслау;

26) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен җирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыру һәм куллану тәртибен билгеләү;

27) муниципаль махсулаштырылган торак фондына торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

28) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына җирлек бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

29) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерцияле булмаган оешмалар булдыру турында карарлар кабул итү;

30) үз массакүләм мөгълүмат чараларын оештыру;

31) җирлек Советы карарларын һәм җирлек уставын аңлату;

32) җирлек Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

33) җирлек советы турында нигезләмәне раслау;

34) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән җирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

35) урам-юл чөлтәре элементларына исемнәр бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль-ара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару;

2. Җирлек Советы, җирлек башлыгы яки аерым депутатлар (депутатлар төркемнәре) белән нинди дә булса формада җирлек бюджеты акчалары белән идарә итү һәм (яки) идарә итү рәхсәт ителми, җирлек бюджеты акчалары җирлек Советы, җирлек башлыгы һәм депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юнәлтелгән.

3. Җирлек советы җирлек башлыгының аның эшчәнлегенә нәтиҗәләре, җирлек башкарма комитеты һәм җирлек башлыгы карамагындагы башка җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә, шул исәптән җирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

34 нче маддә. Авыл җирлеге Советының эш тәртибе

1. Авыл җирлеге Советының эш тәртибе әлеге устав һәм авыл җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Җирлек советы эшенең төп формасы булып аның утырышлары тора, аларда җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Җирлек Советы утырышлары, әгәр анда сайланган депутатлар санының ким дигәндә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Җирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булганда, әмма өч айга бер тапкырдан да сирәгрәк үткөрелми. Чираттан тыш утырышлар җирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы буенча җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган өлеше буенча чакырыла.

5. Совет утырышларын авыл җирлеге башлыгы чакыра. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздырылганчы бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Авыл җирлеге Советы утырышлары ачык һәм ачык үткөрелә. Советның ачык утырышларында авылның теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда, җирлек Советы ябык утырыш үткөрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда җирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук утырышта закон нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш протоколы алып барыла. Утырыш протоколына утырышның датасы, урыны һәм вакыты турында мөгълүмат кертелә, каралган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм тавыш бирү нәтиҗәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Җирлек советы утырышы протоколына кул куелгач, җирлек башлыгы аның белән җирлекнең теләсә кайсы кешесе таныша ала.

8. Җирлек Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Авыл җирлеге Советы депутаты тавыш бирү хокукын үзе гамәлгә ашыра. Торак пункт Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. һәр төр тавыш бирүне куллану очраклары әлеге устав, торак пункт Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Җирлек башлыгы тавышы җирлек Советы карарларын кабул иткәндә җирлек Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

35 нче маддә. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыруны җирлек башлыгы башкара.

2. Җирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә, җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм эзәрләү өчен, җирлек башлыгынан тыш, җирлек советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча даими яки вакытлыча комиссияләр (яки) төзелә ала. Депутат ике даими комиссиядә генә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, җирлек Советы карарлары проектларын эзәрләү, җирлек карамагына кертелгән мөһим мәсьәләләргә тикшерү өчен, җирлек Советы каршында аның карары буенча депутатлар, җирлекнең башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

36 нчы маддә. Җирлек Советы тарафыннан контроль функцияләргә гамәлгә ашыру

1. Җирлек советы җирлек советы кабул иткән әлеге Устав нигезләмәләренә үтәлешен, җирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын, җирлекне үстерү программаларын куллануны, җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тоту.

2. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, өлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы карары белән, жирлек башлыклары депутатлар арасынан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзәргә мөмкин.

3. Законнарға ярашлы рәвештә, жирлек Советы инициативасы буенча жирлек башлыклары жирлек бюджеты акчаларын максатчан куллануны, муниципаль милекне нәтижәле куллануны тикшерә (ревизияли) ала. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткөрү тәртибе жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Жирлекнең башкарма комитеты, предприятияләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, территорияль иҗтимагий үзидарә органнары, әгәр закон белән башкача билгеләнмәгән булса, жирлек советы, аның контроль комиссияләре, жирлек Советы депутаты мәрәҗәгәте буенча жирлек Советы карамагына кагылышлы мәсьәләләр буенча сорала торган мөгълүматны бирергә, ө законнарны, муниципаль норматив хокукый актларны бозуга күрсәтмәләр бирелгән очракта, хокук бозуларны һәм хокук бозуларны бөтөрү өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш гаепле кешеләрне җаваплылыкка тарту.

5. Жирлек советы жирлек башлыгының аның эшчәнлегә, жирлекнең башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнең башка ведомство карамагындагы органнары эшчәнлегә нәтижеләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне хел итү турында еллык хисапларын тыңлай.

6. Жирлек советы, контроль функцияләрен башкарып, жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-идарә итү эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

37 нче маддә. Муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле жирлек Советы депутатлары арасынан Аксубай муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Сайланган кандидат дип санала, аның өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысынан артыгы тавыш биргән.

38 нче маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы вәкаләтләре " Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрәндә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча вакытыннан алда туктатылырга мөмкин.

Жирлек Советының вәкаләтләре дә туктатыла:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзеңне таркату турында карарлар;

2) Татарстан Республикасы Югары судының жирлек Советы депутатларының өлеге составының хокуксызлыгы турындагы карары үз көченә керүе, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруы белән бәйле рәвештә;

3) законнарға ярашлы рәвештә, шулай ук торак пункт бетерелгән очракта гамәлгә ашырыла торган торак пунктны үзгәртәп кору;

4) шәһәр округы белән берләшү сәбәпле, торак пунктның муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

5) жирлек чикләре үзгәрү яки шәһәр округы белән берләшү нәтижәсендә жирлек сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка арту;

6) гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозу.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

39 нчы маддә. Торак пункт Советын үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек советын үз-үзен таркату турында карар жирлек башлыгы яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысынан ким булмаган өлеше булган депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителергә мөмкин.

2. Үз үзеңне таркату турында Карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителергә мөмкин түгел:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджетин кабул итү һәм аның үтәләше турында хисапны раслау чорында;

3) жирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү вакытында яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Торак пункт Советының үз-үзен таркату турында язма тәкъдиме үз-үзен таркату мотивларын үз эченә алырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен дәлилләүче башка материаллар да кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы карары буенча жирлек советын үз-үзен таркату мәсьәләсе ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карау дәвамлылыгы жирлек Советы депутатлары һәм жирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартларын һәм нигезләмәләрен һәрьяклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзеңне таркату турында карар үз-үзеңне таркату инициативасы тәкъдим ителгәннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек советын үз-үзен таркату турында карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлеше тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы үз-үзен таркату тәкъдимен кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату мәсьәләсе буенча тавыш бирү көненнән соң бер елдан да иртәрәк куелмаска мөмкин.

40 нчы маддә. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:
 - 1) үлем;
 - 2) үз теләге белән отставкага китү;
 - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылу;
 - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки үлгән дип игълан итү;
 - 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
 - 6) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;
 - 7) Россия Федерациясе граждандыгын туктату, чит ил дәүләте граждандыгын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил граждандыгын алырга яисә Чит ил граждандыгы булган Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил территориясендә Россия Федерациясе гражданының даими яшәү хокукын раслаучы яшәү рәхсәтен яисә башка документ алырга хокуклы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;
 - 8) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;
 - 9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
 - 10) хәрби хезмәткә чакыру яки аны алмаштырган альтернатив граждандык хезмәтенә жибәру;
 - 11) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.
2. Үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутатның вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.
3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турында карар жирлек Советы тарафыннан, вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әгәр бу нигез жирлек Советы утырышлары арасында барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.
4. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пункттында каралган очракта, жирлек Советы депутатының чакыруы буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыккан көннән башлап, жирлек Советы депутатының вәкаләтләре туктатыла.
5. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очракта, жирлек Советы депутатының вәкаләтләре жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.
6. Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн-жирлек советына әлеге гариза кәргән көн.
7. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, өстәмә депутат сайлаулары федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ТОРАК ПУНКТ БАШЛЫГЫ

41 нче маддә. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлегенәң югары вазифалы кешесе

1. Авыл жирлеге башлыгы-авыл жирлегенәң югары вазифалы кешесе.
2. Жирлек башлыгы жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.
3. Жирлек башлыгының рәсми исеме-Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге башлыгы.
4. Жирлек башлыгы вазифасы буенча Аксубай муниципаль районы Советы депутаты булып тора.
5. Жирлек башлыгы бер үк вакытта жирлек советын һәм жирлекнең башкарма комитетын җитәкли.

42 нче маддә. Жирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлыгы яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында жирлек Советы депутатлары арасынан яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы вәкаләтләре срогына сайлана. Жирлек башлыгын сайлау жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән жирлек халкы, иҗтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.
2. Әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысынан артыгы тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты сайланган жирлек башлыгы булып санала.
3. Сайланганнан соң, жирлек башлыгы түбәндәге антны бирә:

"Миңа йөкләнгән Яңа Ибрай авыл жирлеге башлыгының югары бурычларын үтәгәндә Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Яңа Ибрай авыл жирлеге уставын үтәргә, Яңа Ибрай авыл жирлегендә яшәүчеләрнең иминлеген тәэмин итү, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчемне һәм белемнәремне кулланырга ант итәм."
4. Жирлек Советы вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң, жирлек башлыгы билгеләнгән тәртиптә жирлекнең яңа башлыгы сайланганчы, жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә җитәкчелек итүне дәвам итә.

43 нче маддә. Торак пункт башлыгы статусы

1. Авыл жирлеге башлыгы даими нигездә эшли, хокуклы түгел:
 - эшқуарлык эшчәнлегә белән шөхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, муниципаль берәмлекләргә башка берләшмәләрендә, сәясәт партиядә катнашудан тыш, башка иҗтимагый оешма, торак-төзөлеш, гараж кооперативлары, бакчачылык съездында (конференциясендә) яки гомуми җыелышында катнашудан тыш), бакчачылык, дача куллану кооперативлары, күчәмсез милек ияләре ширкәтләре), Россия Федерациясе Президенты яки Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегиаль органы эшчәнлегендә түләусез катнашудан тыш; муниципаль берәмлек тарафыннан муниципаль берәмлек исемнән муниципаль милектә булган акцияләргә (устав капиталында катнашу өлешләрен) оештыру яки идарә итү вәкаләтләренә

гамәлгә ашыру тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең оештыручысы (акционеры, катнашучысы) булган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатләрән түләүсез нигездә күрсәтү; федераль законнарда каралган башка очраklar;

укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнү. Шул ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясә законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

- идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясә территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренәң башка органнары составына керергә, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясә законнарында башкасы каралмаган булса.

Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы жирлек башлыгы гражданлык, административ яки жинаять эше яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкилле очраklarыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Жирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

2. Жирлек башлыгы Аксубай муниципаль районы Советында даими нигездә алмаштырыла торган вазифага сайланган очракта, ул жирлек башлыгы вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә башкара.

3. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек халкына һәм жирлек советына контрольдә тотыла һәм хисап бирә.

4. Жирлек башлыгы елына бер тапкырдан да сирәгрәк жирлек халкы һәм жирлек Советы алдында үз эшчәнлегә нәтижәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында хисап бирә.

5. Жирлек башлыгы «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Коррупциягә каршы тору турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тьюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш аерым категория затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачу һәм аларга ия булу, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) файдалану, 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында һәм башка федераль законнар.

44 нче маддә. Жирлек башлыгының вәкаләтләре

1. Торак пункт башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданны һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә торак пунктны тәкъдим итә, торак пункт исәменнән ышанычсыз эш итә: торак пункт исәменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары, оешмалар һәм гражданны белән килешүләр һәм килешүләр тәзи;

2) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек советы утырышларын чакыра һәм аларда рәислек итә, жирлек Советының чираттан тыш утырышын чакыруны таләп итәргә хокукы;

3) бер башлылык принципларында жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә житәкчелек итә һәм жирлекнең башкарма комитеты аның компетенциясенә кергән вәкаләтләрне үтәү өчен шәхси жаваплылык тота;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы һәм Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

5) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы һәм Башкарма комитеты кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм аларны бастырып чыгаруны һәм халыкка житкөрүне тәэмин итә, шулай ук жирлек Советы утырышларының протоколларына кул куя;

6) авыл жирлегә Советы һәм Башкарма комитеты эшендә жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алу һәм ачыклыкны тәэмин итү буенча чаралар күрә;

7) гражданны кабул итүне, аларның мәрәжәгәтләрән, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

8) жирлекнең акчалары, шул исәптән жирлек Советы һәм Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү һәм тоту өчен акчалар белән идарә итә, жирлекнең расланган бюджетына ярашлы рәвештә, банк учреждениеләрендә жирлекнең бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба;

9) жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

10) Закон һәм әлеге Уставка ярашлы рәвештә гражданны ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

11) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектын һәм аның үтелеше турында хисапларны, жирлек үсәше планнары һәм программалары проектарын һәм аларның үтелеше турында хисапларны тәкъдим итә;

12) жирлекнең жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, жирлек территориясендә эшләүче Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

13) жирлек башкарма комитетының муниципаль хезмәткәрләрен һәм башка хезмәткәрләрен билгели һәм вазифаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга карата дөртләндерәү һәм дисциплинар жаваплылык чараларын куллана;

14) жирлек исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында килешүләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр һәм килешүләр төзи;

15) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле өһемияттөгә мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә.

16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләргә, шулай ук әлеге устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

17) Дәүләт һәм башка органнарда торак пункт мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, торак пункт исеменнән судка гариза бирә, ышаныч кәгазьләре бирә.

45 нче маддә. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы текъдиме буенча жирлек Советы депутатлар арасыннан жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Өгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлек башлыгы урынбасары итеп сайлана.

3. Жирлек башлыгы урынбасары жирлек Советы Регламентында билгеләнгән бурычларны бүлүгә ярашлы рәвештә функцияләргә башкара, жирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ө ул вакытлыча булмаган очракта (авыру яки ялга чыгу сәбәпле) яки үз бурычларын үтәү мөмкинлеген булмаган очракта яки вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта жирлек башлыгы вазифаларын башкара.

5. Жирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә башкара.

6. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге уставның 40 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

7. Жирлек башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта жирлек башлыгы инициативасы буенча яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителгән жирлек Советы карары буенча вазифасыннан чакырылырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турында карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

46 нчы маддә. Жирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясына ярашлы рәвештә отставкага жиберү;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясына ярашлы рәвештә вазифасыннан китүләр;

5) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки үлгән дип игълан итү;

7) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;

9) Россия Федерациясе гражданын туктату, чит ил дәүләте гражданын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайлануы, чит ил гражданын алырга яисә Чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил территориясендә Россия Федерациясе гражданының даими яшәү хокукын раслаучы яшәү рәхсәтен яисә башка документ алырга хокукы, жирле үзидарә органнарына сайлануы хохуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;

11) сәләмәтлек торышы буенча торак пункт башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра алмауның суд тәртибендә билгеләнгән;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясына ярашлы рәвештә, шулай ук торак пункт бетерелгән очракта гамәлгә ашырыла торган торак пунктны үзгәртеп кору;

13) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү нәтижесендә жирлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыграк артуы;

14) шөһәр округы белән берләшү сәбәпле, торак пунктның муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

15) гражданның турыдан-туры ихтиярын белдөрү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хохукый актны чыгару вакытын бозу;

16) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү.

2. Жирлек башлыгының вәкаләтләре шулай ук "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазифаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, 7 нче номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү белән бәйләү рәвештә вакытыннан алда туктатыла 2013 елның маенда N 79-ФЗ аерым категория кешеләргә чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле өйбәрләргә саклауны тыю турында, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан, чит ил финанс инструментларын үзләштерү һәм (яки) куллану.

3. Әлеге статьяның 1-11, 14 һәм 15 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең яңа башлыгын сайлау жирлек советының якынлашып килүче утырышында башкарыла.

4. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең яңа башлыгын сайлау вәкаләтләре туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла.

Шул ук вакытта, әгәр жирлек Советының вәкаләтләре срогы тәмамлануга алты айдан да азрак вакыт калса, жирлек башлыгын жирлек Советы составынан сайлау яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында башкарыла,

1. Муниципаль берәмлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы тарафыннан үз составында яки конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайланган муниципаль берәмлек башлыгын сайлау мондый вәкаләтләр туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла.

Шул ук вакытта муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы вәкаләтләре срогы тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт калса, муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы составында муниципаль берәмлек башлыгын сайлау яңа сайланган муниципаль берәмлек вәкилләклә органының беренче утырышында, ә муниципаль берәмлек башлыгын конкурс нәтижеләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайлау - муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы хокукый составта сайланган көннән алып өч ай эчендә башкарыла.

6. Әгәр Татарстан Республикасы Президентының (Татарстан Республикасы Премьер-министрының) жирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә жирлек советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлеге хокукый акты яки карарны суд тәртибендә шикаят итсә, муниципаль сайлауларда сайлана торган жирлек башлыгын вакытыннан алда сайлаулар суд карары законлы көченә кәргәнчә билгеләнә алмый.

7. Әгәр Татарстан Республикасы Президентының (Татарстан Республикасы Премьер-министрының) жирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлеге хокукый акты яисә карарны суд тәртибендә шикаят итсә, жирлек Советы Совет тарафыннан үз составында яки кандидатлар арасынан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел, конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтижеләре буенча суд карары законлы көченә кәргәнчә тәкъдим ителгән.

8. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча аңа карата сак астына алу яки вакытлыча вазифасыннан читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүри чаралар кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча жирлек башлыгы урынбасары башкара.

47 нче маддә. Ышаныч югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

- 1) кешенең мәнфәгатьләре конфликтны булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве;
- 2) кешенең үз көрәмнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук хатынының (иренең) һәм балиг булмаган балаларының көрәмнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәве яки белә торып дәрәжә булмаган яки тулы булмаган мәгълүматлар бирмәве;
- 3) кешенең түләүле нигездә коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә катнашуы, федераль закон белән билгеләнгән очраклардан тыш;

4) кешенең эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Муниципаль вазыйфаны биләүче кеше, аңа буйсынган кешенең мәнфәгатьләре конфликтны китерә яки китерә ала торган шәхси мәнфәгатьләре барлыкка килүе турында белгән кеше, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән кеше мәнфәгатьләре конфликтны булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәгән очракта, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

3. Муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата коррупциячел хокук бозу өчен ышанычны югалту сәбәпле эштән азат итү (вазыйфадан азат итү) рәвешендә жәзалар куллану турындагы мәгълүматлар әлеге зат тиешле вазыйфаны биләгән жирле үзидарә органы тарафыннан 2008 елның 25 декабрендәге 273 номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалту сәбәпле эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә-ФЗ Коррупциягә каршы тору турында.

48 нче маддә. Торак пункт башлыгын отставкага жиберү

1. Жирлек советы " Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирлек Советы депутатлары инициативасы буенча яки Татарстан Республикасы Президенты инициативасы буенча жирлек башлыгын отставкага жиберергә хокуклы.

2. Торак пункт башлыгын отставкага жиберү өчен нигез булып:

1) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясының 1 өлешендәге 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижеләргә китергән (килеп чыккан) жирлек башлыгының карарлары, гамәлләре (гамәлсезлегә) ;

2) жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлеге Уставта каралган вәкаләтләргә һәм (яки) жирле үзидарә органнары тарафыннан

жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча бурычларны өч ай һәм аннан да күбрәк вакыт эчендә үтәмәү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үзидарә итү;

3) жирлек башлыгы эшчәнлеген жирлек Советы тарафыннан аның жирлек Советы алдындагы еллык хисабы нәтижеләре буенча канәгатьләнерлек бәяләмә, ике тапкыр рәттән бирелгән;

4) "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон,» дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында " 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон,

2013 елның 7 маенда № 79-ФЗ» аерым категория затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләренә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында";

5) жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты, жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәм ведомство карамагындагы оешмалар тарафыннан Кеше һәм гражданның хокуклары һәм ирекләре тигезлегенә дәүләт гарантияләрен расасына, милләтенә, теленә, дингә мөнәсәбәтә һәм башка шартларга бәйле рәвештә күпләп бозуга, раса, милләт, тел яисә дингә карашы билгеләре буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләүгә юл кую, әгәр бу милләтара һәм конфессияара килешүне бозуга китергән һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм иткән булса.

3. Жирлек Советы депутатларының жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы инициативасы, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган өлеше белән тәкъдим ителгән, жирлек Советына кертелә торган мәрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Әлегә мәрәжәгать жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлегә инициативаны тәкъдим итү турында жирлек башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президенты әлегә мәрәжәгатьне жирлек советына керткән көннән соң бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы жирлек Советы депутатлары инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып башкарыла.

5. Әгәр жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы жирлек Советы депутатлары инициативасын караганда жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен һәм жирлек башлыгының нәтижеләргә китергән карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләренә карау күздә тотыла икән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясының 2 һәм 3 пунктларында каралган торак пункт башлыгын отставкага жибәру турындагы карар Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Президентының жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы инициативасы жирлек советына жирлек советының тиешле карары проекты белән бергә кертелә торган мәрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Әлегә инициативаны тәкъдим итү турында жирлек башлыгы әлегә мәрәжәгатьне жирлек Советына керткән көннән соң икәнче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

7. Жирлек башлыгын отставкага жибәру турында жирлек Советы депутатларының яки Татарстан Республикасы Президентының инициативасын жирлек Советы тиешле мәрәжәгать кертелгән көннән алып бер ай эчендә карый.

8. Әгәр жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлеше аның өчен тавыш бирсә, жирлек башлыгын отставкага жибәру турында Карар кабул ителгән дип санала.

9. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы карарына жирлек Советы утырышында рәислек итүче депутат кул куя.

10. Жирлек советын караганда һәм кабул иткәндә жирлек башлыгын отставкага жибәру турында карарлар:

1) аларга тиешле утырышның кайчан һәм кайда узачагы турында алдан хәбәр итү, шулай ук жирлек Советы депутатларының яки Татарстан Республикасы Президентының мәрәжәгәте һәм жирлек Советының аны отставкага жибәру турындагы карары проекты белән танышу;

2) аңа жирлек Советы депутатларына отставкага китү өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирү мөмкинлегә бирү.

11. Әгәр жирлек башлыгы жирлек Советының аны отставкага жибәру турындагы карары белән килешмәсә, ул үзенә аерым фикерен язма рәвештә әйтәргә хокуклы.

12. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы карары рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш. Әгәр жирлек башлыгы аны отставкага жибәру мәсьәләсендә үзенә аерым фикерен язма рәвештә белдергән булса, ул жирлек советының күрсәтелгән карары белән бер үк вакытта басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

13. Әгәр жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы Татарстан Республикасы Президенты инициативасы жирлек Советы тарафыннан кире кагылган булса, жирлек башлыгын отставкага жибәру турындагы мәсьәлә жирлек советы утырышы уздырылганнан соң ике айдан да иртәрәк түгел, жирлек советының әлегә мәсьәлә каралган утырышыннан соң кабат каралырга мөмкин.

V бүлек. жирлекнең башкарма комитеты

49 нчы маддә. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле үзидарә башкарма-идарә органы

1. Жирлекнең башкарма комитеты Жирле үзидарәнең башкарма-идарә органы булып тора, аңа әлегә устав белән жирле әһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләре һәм федераль законнар һәм Татарстан

Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән.

2. Жирлекнең башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган булып тора. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак жирлекнең башкарма комитетының оештыру структурасы, вәкаләтләре, функцияләре һәм эшчәнлек тәртибе, күрсәтелгән вәкаләтле органның вазыйфаи затлары исемлеген һәм аларның вәкаләтләрен билгеләү жирлекнең муниципаль хокукий актларына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитетының рәсми исеме Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты.

4. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына хисап бирә һәм контрольдә тота.

5. Торак пунктның башкарма комитетында мөһер һәм бланк бар.

6. Жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

50 нче маддә. Торак пунктның Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Жирлекнең башкарма комитеты структурасына керә: жирлек башлыгы Башкарма комитет житәкчесе, Башкарма комитет житәкчесе урынбасары, Башкарма комитетның башка вазифалы кешеләре.

51 нче маддә. Башкарма комитетның вәкаләтләре

1. Жирлекнең башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәп өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проекты, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясе проекты эшләүне тәэмин итә;

- жирлек бюджетын үтәүне, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясен гамәлгә ашыруны оештыра;

- авыл жирлеген комплекслы социаль-икътисади үстерү планнарын һәм программаларын үтәүне кабул итә һәм оештыра, шулай ук авыл жирлегенең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән мөгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыра

2) муниципаль милек белән идарә итү, торак пункт территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, боерык бирү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очракларда жирлек Советына муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм килештерүгә (раслауга) көртә;

муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән торак пунктның икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр тәзи; торак пункт территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртип буенча муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тәзи, аларның эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм биләгән вазифаларыннан азат итә;

муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итүне һәм муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр белән финанс белән тәэмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр циклендә социаль юнәлешле коммерцияле булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

3) территориаль планлаштыру, жирне һәм башка табиғый ресурсларны куллану, әйләнә-тирә табиғый мохитне саклау өлкәсендә:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына ярашлы рәвештә, жирлекнең территориаль планлаштыру документлары, жирлекнең башка шәһәр төзелеше документациясе проектларын эшли һәм жирлек Советына раслау өчен көртә, аларны гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

муниципаль милектә булган жирләрне рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

- торак пункт территориясендәге жир кишәрлекләрен законнарда билгеләнгән тәртиптә бирә һәм тартып ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табиғаттән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- муниципаль торак фондын төзүне һәм тотуны оештыра, аның исәбен алып бара, торак пункт территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

торак пунктлар циклендә жирле өһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

- халыкны элемент хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

5) авыл хужалыгы һәм эшмәкәрлекне үстерү өлкәсендә:

авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм күрсәтә;

- кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

6) торак-коммуналь, көнкүрөш, сөүдө һәм халыкка башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

торак пункт чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра;

халыкны жәмәгать туклануы, сөүдө һәм көнкүрөш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтаж гражданның билгеләнгән тәртиптә исәпкә ала;

ял оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

торак пункт территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, торак пунктта рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыра;

халыкның күпләп ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына иреккә керүен тәэмин итә;

ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирләү урыннарын тәэмин итә;

торак пунктның архив фондларын формалаштыра;

7) төзекләндерү өлкәсендә:

каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлек оештыра;

- торак пункт территориясен төзекләндерү буенча эшчәнлек оештыра;

-адреслашу объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, урам-юл чөлтөрә элементларына исемнәр бирә (жирле өһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны Дәүләт адрес реестрында урнаштыра;

8) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, Халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- торак пункт территориясендә законнары, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларын үтәүне, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән жирле үзидарә хокукларын бозучы судта яки арбитраж судында дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның актларын шикаять итә;

гражданның һәм аларның жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы берләшмәләренә ярдәм күрсәтә; халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;

- торак пунктлар чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткөрүне тәэмин итә; үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу

куркынычы яки барлыкка килү турында вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат бирүне тәэмин итә;

-муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек депутатын, жирлекнең сайлап куелган органы өгъзасын, жирлекнең сайлап куелган вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткөрү, спорт, тамаша һәм башка массакүләм иҗтимагый чаралар оештыру белән бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

-торак пунктта терроризмның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату буенча, шулай ук гражданның терроризм идеологиясен кабул итмәүне формалаштыру буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткөрә, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткөрү юлы белән;

муниципаль милектә булган яки жирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыкка каршы саклану таләпләрен үтәүне тәэмин итә;

- торак пункт территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының милләтара һәм конфессияара татулыгын ныгытуга, телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм гамәлгә ашыра.

10) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешле файдалануны тәэмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарларына ярашлы рәвештә, жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан үзенә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәэмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- өлеге уставның 5 статьясындагы 1 өлешендәге 8-10, 17 һәм 20 пунктларында каралган жирле өһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында гражданның торак пункт өчен социаль өһәмиятле эшләренә (шул исәптән дежурлыкларны) иреккә нигездә башкаруга жөлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра;

жирле өһөмияттөгө мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, законнар, өлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек советы яки башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтлөрдән тыш.

2. Башкарма комитет жирле өһөмияттөгө мәсьәләлөргә карамаган мәсьәләләрне хәл итү буенча түбөндөгө вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- торак пункт музейларын булдыра;
- торак пунктта нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;
- опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнаша;
- торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;
- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торак пункт территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтә;
- торак пункт территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;
- муниципаль янғын күзәтчелеген булдыра;
- туризмны үстөрү өчен шартлар тудыра;
- кеше хокукларын тәэмин итүне жәмәгать контролендә тотучы жәмәгать күзәтү комиссияләрненә һәм мөжбүри тоту урыннарында булган кешелөргә ярдәм күрсәтә;
- инвалидларның ижтимагый берләшмөлөрненә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмөлөре тарафыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрөндөгө 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;
- федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмаларның хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыра;
- гражданнырга торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын арендау шартнамөлөре буенча муниципаль торак фонды торак урыннарын бирә;
- торак пункт территориясендә яшәүче караучысыз хайваннарны тоту һәм тоту буенча чаралар үткәрә;
- "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында"Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыра.

инвалидларның, сәләмәтлек мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең, адаптив физик культура һәм адаптив спортның Физик культурасын һәм спортын үстөрүгә ярдәм күрсәтә.

VI бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

52 нче маддә. Торак пунктның ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе даими эшләүче, жирле финанс контроле үзидарәсенәң коллегиаль органы булып тора.

2. Жирлекнең ревизия комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, вәкаләтләрә Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләренәң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенәң гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәгә 6-ФЗ номерлы федераль законнар, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрөндөгө 131-ФЗ номерлы федераль законнар, башка федераль законнар һәм башка норматив законнар белән билгеләнә. Россия Федерациясенәң хокукий актлары, поселок Советы тарафыннан расланган поселокның Ревизия комиссиясе турында нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукий актлар белән.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә торак пунктның Ревизия комиссиясе оешмасын һәм эшчәнлеген хокукий жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

53 нче маддә. Торак пунктның сайлау комиссиясе

1. Жирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, депутатны, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек цикләрен үзгөртү, жирлекне үзгөртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм үткөрүне оештыра.

2. Жирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль орган булып тора, ул жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына керми.

3. Жирлекнең сайлау комиссиясе жирлек Советы тарафыннан федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә формалаштырыла.

4. Авыл жирлегә сайлау комиссиясенәң вәкаләтләрә биш ел тәшкил итә.

5. Жирлекнең сайлау комиссиясе 6 әгъзадан тора, хәл иткүче тавыш хокукы бар.

6. Жирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рөвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

7. Жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләрә, аның эшчәнлегә тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, өлеге устав белән көйләнә.

8. Жирлек Советы мөрәжәгатә нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләрә ТР Аксубай муниципаль районы территорияль сайлау комиссиясенә йөклөнөргә мөмкин.

54 нче маддә. Жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты һәм башка жирле үзидарә органнары үзара хезмәттәшлегә нигезләре

1. Бу уставта билгеләнгән вәкаләтләр буленеше нигезендә, жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм жирлекнең башкарма комитеты үз вәкаләтләрөн мөстәкыйль рөвештә башкаралар.

2. Жирлек советы һәм жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең икътисади һәм социаль үсеше процессын нәтижәле идарә итү һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә законнарда, әлеге уставта билгеләнгән формаларда үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек советы һәм жирлекнең башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукий актларны алар имзаланганнан соң жиде көн эчендә бер-берсенә жиберәләр.

5. Жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе буларак, жирлек советына жирлек советының, жирлек башлыгының хокукий актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгөртү турында тәкъдим белән мәрәжәгать итәргә, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаять итәргә хокуклы.

6. Жирле үзидарәнең башка органнарының үзара эш итү тәртибен жирлек советы билгели ала.

55 нче маддә. Жирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү

Жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килешү процедураларын үткөрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКИЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

56 нчы маддә. Юридик зат хокукларына ия булган жирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары жирлек советына һәм жирлекнең башкарма комитетына бирелә.

Башкарма комитет органнарын юридик затлар сыйфатында дөүләт теркәве өчен нигез булып жирлек Советының муниципаль казна учреждениесе формасында тиешле орган булдыру турындагы карары һәм жирлек башкарма комитеты житәкчесе тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан аның турында нигезләмәне раслау тора.

57 нче маддә. Жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирле үзидарә органнары һәм муниципаль органнар эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына башкарыла.

2. Закон, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән каралган очракларда жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

58 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына башкарыла.

VIII бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

59 нчы маддә. Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затларның эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләр

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче жирлек Советы депутатына жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашу, жирлек Советы йөкләмәләрен үтәү вакытында гамәлдәге законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түленә.

2. Үз вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә гамәлгә ашыручы жирлек башлыгы урынбасарына, әлеге Уставта каралган очракларда жирлек башлыгы вазифаларын башкарганда, жирлек башлыгының айлык акчалата түләүенең 90% күләмендә бүлек түленә.

3. Жирлекнең ревизия комиссиясе һәм жирлекнең сайлау комиссиясе өгъзаларына әлеге органнар эшендә катнашкан вакытта законнар, жирлек Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түленә.

60 нчы маддә. Жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатларының кагылыгысызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының хокукларын гарантияләү, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алуда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр башкарганда, шулай ук депутатларга, алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт бинасына, аларның багажына, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар кулланган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә, жирлек Советы депутаты тавыш бирүдә әйтелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килгән башка гамәлләр өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге положение жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыллаулар, яла ягулар яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозулар булган очракларга кагылмый.

IX бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ КЕШЕЛӘРЕ, АЛАРНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕН КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ ҺӘМ КҮЗӘТҮ

61 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары закон нигезендә жирлек халкы, дөүләт, физик һәм юридик затлар алдында җавап бирәләр.

62 нче маддә. Жирлек Советы депутатларының жирлек халкы алдында җаваплылыгы

Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгы, жирлек халкы алдында җаваплылыгы жирлек халкының ышанычын югалту нәтижәсендә, хокуксыз карарлар кабул итү яки хокуксыз гамәлләр (гамәлсезлек) кылу нәтижәсендә, аларны суд тәртибендә раслау очрагында башлана.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, әлеге уставның 13 статьясында билгеләнгән очракларда һәм төр типтә жирлек халкы тарафыннан кире чакырылырга мөмкин.

63 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының дөүләт алдында җаваплылыгы

1. Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазыйфаи затларының дөүләт алдындагы

жаваплылыгы тиешле суд карары нигезендө, алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституцион законнарны, федераль законнарны, Конституцияне (уставны), Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек уставын бозган очракта, шулай ук күрсәтелгән органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан аларга тапшырылган аерым дөүлөт вөкаләтләрөн тиешенчө гамәлгә ашырмаган очракта килә.

2. Жирлек Советын тарату, вазифасыннан азат итү һәм жирлек башлыгын отставкага жиберү нигезләре һәм тәртибе 2003 елның 06 октябрэндөгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

64 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы

Жрле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

Х бүлек. жирлекнең муниципаль хокукий актлары

65 нче маддә. Жирлекнең муниципаль хокукий актлары системасы

1. Муниципаль хокукий актлар системасына торак пункт керә:

1) жирлек уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукий актлар;

2) жирлек Советының норматив һәм башка хокукий актлары;

3) өлеге Уставта каралган жирлек башлыгы, Башкарма комитет һәм жирле үзидарәнең башка органнары һәм вазифаи затларының норматив һәм башка хокукий актлары.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукий актлар рөвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукий актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлгә ия һәм бөтен жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукий актлар өлеге уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукий актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирлек Уставының, өлеге Уставка, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарда һәм аларга ярашлы кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнарына үзгөрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокукий актының каршылыгы рөхсәт ителми.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары кабул иткән муниципаль хокукий актлар жирлекнең бөтен территориясендә мәжбүри үтәләргә тиеш.

5. Муниципаль хокукий актлар гамәлдән чыгарылырга яки аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукий акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, мондлы органнар яки тиешле вазыйфалар бетерелгән яки күрсәтелгән органнар яки вазыйфаи затларның вөкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта, туктатылырга мөмкин - жирле үзидарә органнары яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, аларның вөкаләтләрөнә муниципаль хокукий акты кабул итү (чыгару), шулай ук суд тарафыннан каралган; ө жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дөүлөт вөкаләтләрөн гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - Россия Федерациясенә вөкаләтле дөүлөт хакимияте органы тарафыннан.

6. Норматив характерда булмаган муниципаль хокукий актының гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкурлар хокукларын яклау буенча вөкаләтле вөкилнең Россия Федерациясе Эшкурлар хокукларын яклау буенча вөкаләтле вөкилләр турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтөлеше турында жирлекнең башкарма комитеты яки жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшмәкәрләрнең хокукларын яклау буенча вөкаләтле вөкилгә өч көн эчендә, ө жирлек Советы алар карар кабул иткән көннән соң өч көннән дө соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

7. Эшкурлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында эшкурлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылган муниципаль норматив хокукий актлар Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукий актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткөрелүче экспертизага дучар ителә.

8. Муниципаль хокукий актларны үтәмәгән өчен гражданныр, оешма житәкчеләре, дөүлөт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплы.

9. Муниципаль берәмлек оештыручы оешмаларның хокукий статусын билгеләүче кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукий актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми рөвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

66 нчы маддә. Гражданнырның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле өһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү турыдан-туры торак пункт халкы тарафыннан жирле референдумда(гражданныр жыенында) гражданнырның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән башкарыла.

2. Өгәр жирлек халкының ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рөвештә муниципаль норматив хокукий акты кабул итү (чыгару) таләп ителсә, жирле үзидарә органы яки жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи заты, аларның компетенциясенә өлеге акты кабул итү (чыгару) керә, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән алып 15 көн эчендә тиешле акты өзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш муниципаль норматив хокукий акт. Бу вакыт өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданнарның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актыны чыгару срогын бозу жирлек башлыгын кире алу, жирлек Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

67 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү өчен түбәндөгә муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

- 1) торак пункт Советы торак пункт Советы карарлары;
- 2) жирлек башлыгы жирлек башлыгының карарлары һәм боерыклары;
- 3) жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең башкарма комитеты карарлары һәм боерыклары.

2. Жирле үзидарәнең башка вазифаи затлары өлеге уставларга, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль норматив хокукый актларга билгеләнгән вәкаләтләрне чикләрендә боерыклар һәм боерыклар чыгаралар.

68 нче маддә. Муниципаль хокукый актлар әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, Аксубай районы прокуроры, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук жирлекнең аны алып бару мәсьәләләре буенча Ревизия комиссиясе кертә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушылган документларның исемлеге һәм формасы жирлек Советы Регламенты һәм жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар проектлары Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткөрелгән Жайлау йогынтысын бәяләргә тиеш.

Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайлау йогынтысын бәяләү "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында"2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары) тарафыннан үткөрелә.

4. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга Экспертиза эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында үткөрелә.

5. Муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары) тарафыннан "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында"2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнарында расланган планнарга ярашлы рәвештә үткөрелә.

69 нчы маддә. Торак пункт советының хокукый актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, устав белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләренә билгеләүче карарлар, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, өлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек Советы карарлары, өгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Жирлек башлыгы тавышы жирлек Советы карарларын кабул иткәндә жирлек Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

3. Жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерүне, жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан жирлек Советы карарлары жирлекнең башкарма комитеты инициативасы буенча яки аның нәтиҗәсе булганда гына жирлек Советы каравына кертелгә мөмкин. Өлеге нәтиҗә жирлекнең башкарма комитетына карар проекты тапшырылганнан соң утыз көн эчендә жирлек Советына тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарларына жирлек башлыгы аларны кабул иткән көннән алып өч көн эчендә кул куя һәм өлеге уставта билгеләнгән тәртиптә басылып чыга (халыкка чыгарыла).

70 нче маддә. Жирлек башлыгының хокукый актлары

1. Жирлек башлыгы законнарда, өлеге Уставта һәм жирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләрне чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре, жирлек башкарма комитетының жирле өһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга бөйлә мәсьәләләр буенча карарлар һәм боерыклар чыгара, шулай ук жирлек Башкарма комитетының жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыклары.

2. Жирлек башлыгы өлеге устав белән «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законга, башка федераль законнарда ярашлы рәвештә, аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар һәм боерыклар чыгара.

71 нче маддә. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка чыгару) һәм үз көченә керү тәртибе.

1. Жирлек Советы карарлары, өгәр карар үзе башканы билгеләмәсә, жирлек башлыгы тарафыннан имзаланганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Жирлек советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексына ярашлы рәвештә үз көченә керә.

Жирлек Советының жирлек уставын кабул итү яки өлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары Федераль закон, өлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, жирлек Башкарма комитетының хокукий актлары, әгәр актлар белән башкасы билгеләнмәгән булса, имзаланган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек оештыручы оешмаларның хокукий статусын билгеләүче кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукий актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукий актта аның реквизитлары булырга тиеш: аның исеме, имзалану датасы (жирлек Советы кабул иткән хокукий актлар өчен шулай ук жирлек Советы кабул иткән дата), теркелү номеры, хокукий актка кул куйган вазифаи затның исеме, мөһер.

5. Жирлек Советының жирлек бюджеты турында, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр көртү, аны гамәлдән чыгару һәм аның гамәлдә булуын туктату, аның үтөлеше турында хисап, жирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында карарлары, жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукий актлар, муниципаль хокукий актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, жирлек Советы тарафыннан имзаланганнан соң җиде көн эчендә рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш, анда Федераль закон белән чикләнгән мөгълүмат бар.

6. Муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору, жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча тавыш бирү турында норматив булмаган хокукий актлар һәм законнарға ярашлы рәвештә башка актлар мөжбүри рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Закон яки өлеге Устав нигезендә рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка җиткерү) мөжбүри булмаган нормага каршы муниципаль хокукий актлар аларны чыгарган органнар яки жирле үзидарә вазифаи затлары карары буенча бастырылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка чыгарганда) муниципаль хокукий актның реквизитлары, район газетасы «Сельская новь» ның чыгу датасы, Татарстан Республикасының рәсми хокукий мөгълүмат порталында урнаштыру датасы, торақ пунктның мөгълүмати стендларында урнаштыру датасы күрсәтелә.

9. Муниципаль норматив һәм башка хокукий актларны рәсми рәвештә бастырып чыгару аларның тулы текстын район газетасы «Сельская новь» да бастырып чыгару яки аларның тулы текстын Татарстан Республикасының рәсми хокукий мөгълүмат порталында урнаштыру юлы белән башкарыла.

Өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукий актлар Аксубай муниципаль районының рәсми сайтында, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында, Яңа Ибрай авыл җирлегенең мөгълүмати стендларында урнаштырылырга мөмкин.

10. Муниципаль норматив һәм башка хокукий актларны халыкка җиткерү аларның тулы текстларын торақ пунктлар территориясендәге мөгълүмати стендларга урнаштыру юлы белән аларны гомуми мөгълүматка җиткерүдән гыйбарәт. Күрсәтелгән мөгълүмат стендлары саны, аларның урнашу урыннары жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирлек халкының норматив һәм башка хокукий актлар тексты белән тоткарлыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш. Муниципаль норматив һәм башка хокукий актлар күрсәтелгән мөгълүмат стендларында алар урнаштырылган көннән алып 30 көн дәвамында булырга тиеш".

11. Муниципаль норматив хокукий актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданның җыенында) кабул ителгән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар, Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукий актлар регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртіптә башкарыла.

72 нче маддә. Торақ пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләренәң эчтәлегә

1. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре-Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясенәң башка норматив хокукий актлары, шулай ук Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүгә һәм төзекләндерү элементларына таләпләр, жирлек территориясен төзекләндерү буенча чаралар исемлеген, аларны үткөрү тәртібен һәм вакытлычалыгын билгеләүче муниципаль хокукий акт.

2. Торақ пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләре торақ пункт Советы тарафыннан раслана.

3. Торақ пунктны төзекләндерү кагыйдәләре:

1) гомуми файдаланудагы территорияләргә тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртібе;

2) биналарның, корылмаларның, корылмаларның фасадларының һәм саклагыч конструкцияләренәң тышкы күренеше;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән җир эшләре үткөрелгәннән соң;

4) торақ пункт территориясен яктыртуны оештыру, биналарны, корылмаларны, корылмаларны архитектура яктыртуны кертәп;

5) торақ пункт территориясен яшелләндерүне оештыру, шул исәптән торақ пунктлар чикләрендә урнашкан газоннарны, чөчәк бакчаларын һәм үләнле үсемлекләр белән биләнгән башка территорияләргә булдыру, тоту, торгызу һәм саклау тәртібен;

6) мөгълүматны Торақ пункт территориясендә урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр, элмә такталар урнаштыру;

7) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннарны йөртү өчен майданчыкларны, парковкаларны (парковка урыннарын), көчә архитектура формаларын урнаштыру һәм тоту;

8) җөяүлеләр коммуникацияләрен оештыру, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаklar;

9) күрсәтелгән территория буенча инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренәң тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү максатыннан торақ пункт территориясен төзекләндерү;

10) торақ пункт территориясен җыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр суларын агузуны оештыру;

12) җир эшләрен башкару тәртібе;

13) биналарның, корылмаларның, корылмаларның, жир кишәрлекләренең финанс, милекчеләре һәм (яки) башка законлы хужаларының (күпфатирлы йортлардагы милекчеләрдән һәм (яки) башка законлы милекчеләрдән тыш, алар астында жир кишәрлекләре барлыкка килмәгән яки мондый йортлар чикләре буенча төзелгән) янәшәдәге территорияләргә тотуда катнашу;

14) Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә янәшәдәге территорияләр чикләрен билгеләү;

15) авыл жирлегә территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү;

16) торак пункт территориясен төзекләндерү буенча чараларны гамәлгә ашыруда граждандар һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

17) торак пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тотуны гамәлгә ашыру.

3. Татарстан Республикасы законы белән аерым муниципаль берәмлекләренең табигый-климат, географик, социаль-икътисади һәм башка үзгәргәнлекләреннән чыгып, торак пунктлар территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән көйләнә торган башка мәсьәләләр каралган.

XI бүлек. ТОРАК ПУНКТНЫҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

73 нче маддә. Торак пунктның икътисади нигезе

1. Жирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектә булган милек, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

74 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милке

1. Торак пункт милкендә булырга мөмкин:

1) жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән милек;

2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очракларда жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «жирле үзидарә органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 4 өлешендә каралган тәртиптә жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт Россия Федерациясендә үзидарәләр.

3) жирлек Советы карарларына ярашлы рәвештә жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләргә эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән милек;

4) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән милек;

5) федераль законнарға ярашлы рәвештә башка милек;

75 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милке белән идарә итү, файдалану һәм аның белән идарә итү

1. Жирле үзидарә органнары жирлек исемнән муниципаль милеккә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға һәм аларға ярашлы рәвештә кабул ителә торган жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларына ярашлы рәвештә мөстәкыйль рәвештә ия булалар, файдаланалар һәм алар белән идарә итәләр.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дөүләт һакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дөүләт һакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә читлештерергә, башка килешүләр төзәргә хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары муниципаль милек реестрын Россия Федерациясе Хөкүмәт вәкаләтле федераль башкарма һакимият органы билгеләгән тәртиптә алып баралар.

76 нчы маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Торак пункт муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, үзгәртеп оештыра һәм бетерә ала, Хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хужалык жәмгыятьләр төзүдә катнаша ала. Оештыручының муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары башкара.

2. Оештыручының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә максатларын, эшчәнлек шартларын һәм тәртибен билгелиләр, аларның уставларын раслыйлар, өлгәе предприятиеләр һәм учреждениеләр жетәкчеләрен вазыйфага билгелиләр һәм вазыйфаларыннан азат итәләр, өлгәе Уставта һәм муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә аларның эшчәнлегенә турында хисаплар тыңыйлар.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исемнән муниципаль казна учреждениеләренә йөкләмәләре буенча субсидияләргә җавап бирәләр һәм федераль закон белән билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә аларның үтәлешен тәмин итәләр.

77 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнарға ярашлы рәвештә жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милекне кулландан һәм хосусыйлаштырудан кәргән керемнәр авыл жирлегә бюджетна керә.

78 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләргә, өгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзәлә.

XII бүлек. ТОРАК ПУНКТНЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

79 нчы маддә. Торак пункт бюджеты

1. Торак пунктның үз бюджеты бар.
2. Жирлек бюджеты жирлек советының Муниципаль норматив хокукий акты формасында эшләнә һәм раслана.
3. Жирлек бюджетында жирлекнең жирле әһемияттәгә мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән керемнәр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр хисабына жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм аларга ярашлы рәвештә Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актларында кабул ителә торган тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына жирлек бюджеты үтөлешә турында хисаплар тапшыралар.

80 нче маддә. Торак пунктта бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтөлешен контрольдә тоту жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә башкарыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм аларга ярашлы рәвештә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.
2. Жирлек бюджеты проекты, жирлек бюджетын раслау турында жирлек Советы карары, аның үтөлешә турында еллык хисап, жирлек бюджеты үтөлешә барышы һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителәргә) тиеш.
3. Жирле салымнар турында муниципаль норматив хокукий актларга үзгәрешләр кертү турында жирлек Советының муниципаль норматив хокукий актлары, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгөртүгә китерә торган, чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган жирлек Советына жирле бюджет турында карар проектын керткән кенгә кадәр 10 кеннән дә соңга калмыйча жирлек советының Муниципаль норматив хокукий актлары кабул ителәргә тиеш. Чираттагы финанс елы һәм план чоры.
4. Жирлек бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.
5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисади үсешә фаразы нигезендә төзелә.
6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм жирлек советының әлегә муниципаль хокукий акты нигезендә жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.
7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын тәү:
Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Жыенына Россия Федерациясендә бюджет сәясәтөн билгеләүчә мәрәҗәгатә нигезләмәләре;
торак пунктның социаль-икътисади үсешән фаразлау;
- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- муниципаль программалар.
- дәүләт (муниципаль) программаларында (дәүләт (муниципаль) программалары проектында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында);
Россия Федерациясенең таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре;
- бюджет прогнозы: бюджет прогнозы проекты, бюджет прогнозына үзгәрешләр проекты) озак вакытлы чорга.
8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, жирлек советының муниципаль хокукий актлары (бюджет турында карардан тыш) белән билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.
9. Жирлек бюджеты турында карар белән:
- жирлек бюджеты керемнәренең Баш администраторлары Исемлегә;
- жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлегә;
- чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркөмнәре (төркөмнәре һәм төркөмчәләре) яки бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары муниципаль программалары һәм эшчәнлекнең программа булмаган юнәлешләре), чыгым төрләренең төркөмнәре (төркөмнәре һәм төркөмчәләре) һәм (яки) максатчан статьялары муниципаль программалары һәм эшчәнлекнең программа булмаган юнәлешләре), төр төркөмнәре (төркөмнәре һәм төркөмчәләре) буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары, шулай ук бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советының муниципаль хокукий акты белән билгеләнгән;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнары ведомство структурасында бюджет чыгымнарын классификацияләүнең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгым төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;
жәмәгать норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;
башка бюджетлардан алынган һәм (яки) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме.

- план чорының беренче елына жирлек бюджетының шартлы рөвештө расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләменең 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеленешкә ия булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына гомуми күләмнең 5 процентыннан ким булмаган күләмдә торак пункт бюджеты чыгымнары (Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), максатлы билгеләнүләре булган);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет дефицитын финанслау чыганакалары;

- Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорынан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнгән һәм аңа ярашлы рөвештә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек советының Муниципаль норматив хокукый актлары тарафыннан кабул ителгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлли һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләр;

- агымдагы финанс елының узган чорында торак пунктның социаль-иқтисади үсешенә алдан йомгаклары һәм агымдагы финанс елында торак пунктның социаль-иқтисади үсешенә көтелгән йомгаклары; торак пунктның социаль-иқтисади үсеше фаразы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына торак пунктның тупланма бюджетының төп характеристикаларын (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) фаразлау;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасы (методика проектлары) һәм исәп-хисаплары;

Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорынан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтөлешен бөяләү;

жирлек Советы, жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан текъдим ителгән, күрсәтелгән органның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлекнең башкарма комитеты белән фикер каршылыктары килеп чыккан очракта текъдим ителә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән һәм аңа ярашлы рөвештә Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм өлге Уставта кабул ителгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программа юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар белән расланган очракта, бюджет турында карар проектына муниципаль программаларның паспортлары тапшырыла.

Әгәр бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчеләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасын үз эченә алмаса, бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчеләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы бюджет турында карар проектына аңлатма язуына кушымталар составына кертелә.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты төзү жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

13. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проекты агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча кертә.

14. Жирлек бюджеты турында карар проекты карау һәм аны раслау тәртибе, жирлек советының Муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән, Чираттагы финанс елының 1 гыйнварынан бюджет турында карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1841 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

15. Жирлек бюджеты турында Карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджеты турында карарда башкасы каралмаган булса.

Жирлек бюджеты турында карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рөвештә бастырылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш.

16. Жирлекнең жирле үзидарә органны жирлек бюджетының баланслы булуын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, Муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтөлешен тәэмин итә.

17. Торак пункт бюджеты керемнәре Россия Федерациясе бюджет законнарына, салымнар һәм җыемнар турында законнарға һәм башка мәжбүри түләүләр турында законнарға ярашлы рөвештә формалаштырыла.

18. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда башкарыла.

19. Жирлек бюджетының федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкәләтләрен финанслауга чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очраклардан тыш, рәхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

81 нче маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 05 маендагы 44-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу жирлек бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

82 нче маддә. Торак пункт гражданның үзара салым салу чаралары

1. Гражданның үз-үзләренә салым салу чаралары дип гражданның жирле өһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен бер тапкыр түләүләргә аңлатыла. Гражданның үзара салым тәртибендә түләүләр күләме, аерым категория гражданның тыш, жирлектә яшәүчеләргә гомуми санының 30 процентыннан артмаса тиеш булган (жирлек составына керүче торак пункт), алар өчен түләүләр күләме киметеләргә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм кулланы мәсьәләләргә жирле референдумда, ө «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясының 1 өлешендәге 4.1 пунктнда каралган очракларда гражданның жыенында хәл ителә.

3. Жирле референдумда Гражданның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен жыю турындагы карар басылып чыккач жирлекнең башкарма комитеты:

- референдум карарында каралган эшләргә башкаруны оештыра һәм әлеге карарда каралган тәртиптә жирлек халкы алдында аларның үтәләше турында хисап бирә.

4. Гражданның үзара салым акчалары жирлек бюджетының үз керемнәренә карый.

83 нче маддә. Торак пунктның муниципаль үзләштерүләре

1. Жирлек бюджеты дефицитын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында муниципаль эчке бурычларны федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарырга хокукы.

2. Муниципаль заимствованияләргә жирлек исемнән гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм әлеге Уставка ярашлы рәвештә жирлекнең башкарма комитетына карый.

3. Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты акчаларының калдыклары агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турында карар белән жирлек бюджеты дефицитын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган акчалардан артык күләмдә касса өзеклекләрен каплауга юнәлтеләргә мөмкин.

84 нче маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәләше

1. Жирле бюджет Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты касса бердәмләгә һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәләшенә касса хезмәтә күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шөхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

4. Жирлек бюджетының үтәләше жирлекнең жыелма бюджет рәсеме һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

85 нче маддә. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән расланарга тиеш.

4. Жирлек Советына тапшырылганчы жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүгә һәм жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә өзәргә үз эченә ала.

Жирле бюджет үтәләше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү муниципаль берәмлекнең контроль-хисап органы тарафыннан муниципаль берәмлек вәкилләклә органының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә, РФ Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып башкарыла.

5. Жирлекнең башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджеты үтәләше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә өзәргә бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабын тышкы тикшерү мөгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан жирлек Советына бер үк вакытта жирлекнең башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәләше турында карар проекты, жирлек бюджеты үтәләше турында башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар кушымтасы белән жирлек Советының хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисабын тапшыра.

8. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапны карау нәтижәләргә буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапны раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

Жирлек Советы жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны кире каккан очракта, ул мөгълүматны дөрес чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм 1 айдан да артмаган вакытта кабат тапшыру өчен кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтөлеше турында карар белән жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап раслана, анда керемнөрнең, чыгымнарның һәм жирлек бюджеты дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә.

Жирлек Советының хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- жирлек бюджеты керемнөрә бюджет керемнөрә классификациясе кодлары буенча;
- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчеләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджет дефицитын финанслау чыганаclarын классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы;

86 нчы маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен көйләүче башка норматив хокукий актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм аннан соңгысына бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Аксубай муниципаль районы Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле Аксубай муниципаль районы Финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Алдан контроль жирлекнең жирлек бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм туткату максатларында башкарыла.

5. Алдагы контроль жирлек бюджеты үтөлеше нәтижеләре буенча аларның законлы үтөлешен, исәп-хисапның дөреслеген һәм хисаплылыгын билгеләү максатыннан башкарыла.

XIV БҮЛЕК. ТОРАК ПУНКТ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

87 нче маддә. Торак пункт Уставы проектыን әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары проекты жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, район прокуроры, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнөрә тарафыннан жирлек Советына кертелергә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектыን әзерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек уставы проекты, жирлек уставын кабул итү, жирлек уставына үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәлә каралганчы 30 көннән дә соңга калмыйча жирлек уставына үзгәрешләр кертү турындагы муниципаль норматив хокукий акт проекты, жирлек Советы тарафыннан билгеленгән күрсәтелгән Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль норматив хокукий акт проекты буенча төхъдимнөрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданның катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (игълан итү) белән ресми рәвештә бастырып чыгарылырга (игълан ителергә) тиеш аның фикер алышуында. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт проекты буенча төхъдимнөрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек уставына әлеге уставны әлеге норматив хокукий актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен тегәл кабатлау формасында үзгәрешләр кертелгән очракта гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибен ресми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары буенча, аларны карау алдыннан жирлек Советы утырышында әлеге уставка ярашлы рәвештә ачык тыңлаулар үткөрелә.

88 нче маддә. Торак пункт уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектыን карау жирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә кимендә ике укылышта башкарыла.

2. Жирлек уставы проекты, әлеге уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң, әлеге проект беренче укылышта жирлек башлыгы тарафыннан жирлек Советы депутатларына, хокук булдыру инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен жиберелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советы карары уставка үзгәрешләр кертү турында жирлек Советы депутатларының билгеленгән санының өчтөн ике өлеше күпчелек тавыш белән кабул ителә. Әгәр жирлек башлыгы жирлек Советы рәисе вәкаләтләрен башкарсса, жирлек башлыгы тавышы жирлек уставы, жирлек Советы депутаты тавышы буларак жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт кабул ителгәндә исәпкә алына.

4. Жирлек Уставын яңа редакциядә муниципаль хокукий акт белән жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында язарга ярамый. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдә булган жирлек уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий актлар жирлекнең яңа Уставы үз көченә кергән көннән үз көчен югалткан дип таныла.

89 нчы маддә. Торак пункт Уставының, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарының үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары алар кабул ителгәннән соң жирлек башлыгы тарафыннан муниципаль берәмлекләр уставларын төркөү өлкәсендә

башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы территорияль органына Федераль законда билгеләнгән төр типтә дәүләт теркәве өчен җибәрелә.

2. Җирлек уставы, җирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвеннән соң рәсми рәвештә басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш һәм Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» порталында рәсми рәвештә басылып чыккач (халыкка игълан ителгәч) үз көченә керә (<http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.рф>) Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә

Җирлек башлыгы теркәлгән җирлек уставын, муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы территорияль органыннан кәргән көннән алып җиде көн эчендә җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

1. Муниципаль берәмлек Уставына кертелгән һәм җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртүче үзгәрешләр һәм өстәмәләр, җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне аеру (муниципаль берәмлек уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан тыш, шулай ук вәкаләтләрне, вәкаләтләр срогын, җирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи затларын сайлау төртибән үзгәртүдән тыш), вәкилләк органнарының вәкаләтләр срогы төмамланганнан соң үз көченә керә муниципаль берәмлек органнары, муниципаль берәмлек уставына күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән.

4. Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул Рәсмиләштерелергә Мөмкин:

1) җирлек советы рәисе һәм җирлек башлыгы тарафыннан имзаланган яки җирлек советы рәисе вәкаләтләрән башкаручы берүзе җирлек башлыгы тарафыннан имзаланган җирлек Советы карары;

2) җирлек Советы кабул иткән һәм җирлек башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта җирлек советының аны кабул итү турындагы карарына реквизи́тлар куела. Катыштырылган торак пункт Советының мондый карарына күчеш положениеләре һәм (яки) торак пункт уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр көченә керү турындагы нормалар кертелми.